Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

Қишлоқ ҲАҚИҚАТИ

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг газетаси

1990 йил 16 сентябрь
ЯКШАНБА
№ 212 (5.005).

1974 йил 1 январдан буён нашр этилади ◆ Душанбадан ташқари ҳар куни чиқади ◆ Баҳоси 3 тийин

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросида

ПАРТИЯ ВА ИСЛОҲОТ

13 сентябрь куни КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг мажлиси бўлди. Унда Сиёсий бюро аъзолари, иттифоқдош жумҳуриятлар Компартиялари Марказий Комитетларининг биринчи котиблари, КПСС Марказий Комитетининг котиблари ҳозир бўлдилар.

Раислик қилувчи — КПСС Марказий Комитетининг Бош котиби М. С. Горбачев ўртага қўйган биринчи масала КПСС Марказий Комитетининг навбатдаги пленуми муаммоларига тааллуқли эди. Пленум иқтисодиётни тубдан ислоҳ қилишнинг энг мақбул амалий йўлларини зўр бериб излаш вазиятида ўтади, бу иш ҳозир жамиятимизда қизғин тус олган. Пленум қайта қуришнинг янги, ҳал қилувчи ва шу билан бирга иқтисодий ҳамда ижтимоий-сиёсий жиҳатдан бениҳоя мураккаб босқичидаги энг долзарб муаммолар хусусидаги нуқтаи назарни ишлаб чиқишда коммунистларга ёрдам бериши, шунингдек КПСС XXVIII съездидан кейин партияни, партия комитетлари ва ташкилотлари фаолиятини ривожлантиришнинг ўткир, муҳим саволларига жавоб қайтариши лозим.

Нотиқлар партиянинг мамлакат иқтисодиётини барқарорлаштириш дастурини амалга ошириш ва бозор муносабатларига ўтиш шароитидаги иши тўғрисидаги энг муҳим масалани пленум кун тартибига биринчи қилиб қўйишни таклиф этдилар.

Шу масала юзасидан Сиёсий бюро мажлисида қизғин мунозара бўлди. Пленумда муҳим муаммони чуқурроқ ва атрофлича муҳокама қилиш мақсадида КПСС Марказий Комитетининг аъзоларини иқтисодиётни бозор муносабатларига ўтказиш муаммоларига оид ҳужжатлар билан ўз вақтида таништириш зарурлиги қайд этилди. Сўзга чиққан кишилар иқтисодиётни қайта қуриш билан бирга меҳнаткаш инсонни имкони борича ҳимоя қилиш зарурлиги, партия ташкилотлари аҳволни барқарорлаштириш, одамларнинг ижтимоий ҳимояланиши масалаларини диққат марказларида тутишлари лозимлиги тўғрисидаги фикрни қатъият билан таъкидладилар. Бозор биз учун шунчаки бир мақсад эмас, балки аввало, мамлакатнинг иқтисодий аҳволини яхшилаш, одамларнинг мўл-кўл таъминланишини ошириш воситаси эканлиги қайд қилинди. Жумладан Ю. А. Прокофьев, А. П. Рубикс буни оммага ишонарли тарзда тўғри тушунтириб бериш, одамлардаги шубҳа-гумонни бартараф этиш кераклигини айтишди.

С. И. Гуренко, А. Н. Муталибов ва бошқалар шу босқичда муваффақиятга эришишнинг, мавжуд иқтисодий алоқаларни сақлаб қолишнинг энг муҳим шарти сифатида хўжалик турмушининг барча соҳаларида тартиб ва уюшқоқликни ҳар томонлама мустаҳкамлаш, бир қанча жойларда одамларни озиқ-овқат маҳсулотлари ва энг зарур моллар билан таъминлашда вужудга келган кескинликни тезроқ тугатиш учун туб чора-тадбирлар кўриш зарурлигини таъкидладилар.

Н. А. Назарбоев бозор иқтисодиётига ўтиш масалаларини иттифоқ шартномасини тузиш билан чамбарчас боғлаш муҳим эканлигига қаратди. Марказий Комитет пленумида ифодалаб берилиши лозим бўлган бошқа истаклар ҳам билдирилди.

Мажлис қатнашчилари пленумда КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари М. С. Горбачев маъруза қилсин, деган таклифни айтдилар.

Сиёсий бюро аъзолари, КПСС Марказий Комитетининг секретарлари фикрлашиб бўлгач, пленумни октябрнинг дастлабки кунларида ўтказиш мақсадга мувофиқ, деган хулосага келдилар.

Пленум муҳокамасига КПСС Марказий Комитетининг ишини ташкил этиш, Марказий Комитет комиссияларини вужудга келтириш, КПСС Марказий Комитети аппаратининг тузилиши Советлардаги коммунистларнинг фаолияти ва бошқа баъзи масалаларни киритишга қарор қилинди.

КПСС Марказий Комитети комиссияларининг таркиби ва фаолияти, Марказий Комитет аппаратининг тузилиши ва штатлари масалаларига тўхталиб, В. А. Купцов партиянинг ҳозирги вазифаларини, унинг молиявий аҳволини эътиборга олганда аппаратни шунчаки, энг мақбул тарзда қисқартириб, ортиқча бўғинларни тугатибгина қолмай, балки уни янада ишчан, эпчил ва самарали органга айлантириш кераклигига асосий эътиборни қаратди. Сўзга чиққан кишилар партия аппарати КПСС XXVIII съездида таърифлаб берилган юксак талабларга мувофиқ бўлиши кераклигини таъкидладилар. Уни тузиш пайтида у ёки бу партия комитетлари ва ташкилотлари иш кўраётган амалий шароит ва хусусиятларни эътиборга олиш зарур. Биз фуқароларнинг иноқлиги партияси бўлиб қолишга уринаяпмиз, деди Г. В. Семенова. Хотин-қизлар ҳаракатлари билан ишлаш эса бизга мана шу иноқликни таъминлашимизга ёрдам беради. У иттифоқдош жумҳуриятлар Компартияларининг раҳбарларига мурожаат этиб, ишнинг шу соҳасига Марказий Комитетларнинг эътиборини кучайтиришни таклиф қилди.

Мажлисда штатларни белгилаган пайтда ходимларнинг сонига қарашдан кўра ҳам, уларнинг малакасига, истиқболни фаҳмлашига, одамлар билан ишлаш маҳоратига кўпроқ асосланиш керак, деган фикр ҳам айтилди. Бу вазифани ҳал қилиш учун штатлардаги ҳамма ўринларни бирма-бир белгилаб бермасдан, балки аппаратни сақлаш учун иш ҳақи фондинигина ажратиш назарда тутилади. Бу мавжуд кучлардан самаралироқ фойдаланиш, Марказий Комитет аппаратида ишлаш учун ҳар томонлама саводли мутахассисларни жалб қилиб, ходимлар сонини умуман қисқартириш имконини беради. А. С. Дзасохов партия комитетлари ва ташкилотларида ишлашга ишни биладиган, уқувли коммунистларни жамоатчилик асосларида кенгроқ жалб қилиш мақсадга мувофиқлиги тўғрисидаги мулоҳазани айтди.

Марказий Комитет фаолияти соҳалари билан шуғулланувчи комиссиялар тўғрисидаги таклифлар кўриб чиқилди. Нотиқлар КПСС Марказий Комитети аъзоларининг комиссияларда фаол ишлаши, бунинг учун зарур шароитни яратиш, аппарат томонидан уларнинг фаолиятини ташкилий, техникавий жиҳатдан таъминлаш муҳимлигини қайд этдилар. Комиссияларнинг шахсий таркибига оид таклифлар ҳам КПСС Марказий Комитетининг яқин орада бўладиган пленуми муҳокамасига ва тасдиғига ҳавола этилади.

О. С. Шенин Советлардаги коммунистларнинг фаолияти тўғрисида ахборот берди. Афсуски, ҳозирча партиянинг Советларда ишлашга оид пухта воситалари йўқ. Советлардаги ва жамоат ташкилотларидаги партия гуруҳларининг аввалги тажрибаси энди иш бермай қўйган. Ҳар бир Советдаги аниқ вазиятга монанд келадиган янги, замонавий ёндашувлар керак. Коммунистлар сайловчилар олдидаги ўз бурчини англаш, партиявий мулоқот имкониятларидан ва партия ташкилотларининг ёрдамидан фойдаланиб, ўз депутатлик вазифаларини янада самаралироқ бажариш истаги туфайли бирлашишлари лозим. Шу билан бирга гуруҳнинг обрў-эътибори Советдаги ташаббускор, амалий иш билан, одамларни қизиқтираётган масалаларни дадил ўртага қўйиш билан яратилишига асосланиб иш тутиш зарур.

Хўш, марказда ҳам, жойларда ҳам амалда қандай янгиликлар пайдо бўлди ва пайдо бўлаяпти, бундан буёнги самарали изланишлар қай йўлдан бориши керак? Шу масала юзасидан ҳам мажлисда қизғин мунозара бошланди. Б. В. Гидаспов, И. К. Полозков, И. Т. Фролов, Қ. Маҳкамов, мажлиснинг бошқа қатнашчилари ўз мулоҳазалари ва таклифларини айтдилар.

Пировардида М. С. Горбачев мажлисда бўлиб ўтган мунозарани якунлади, шунингдек Хельсинкида АҚШ президенти Ж. Буш билан бўлган учрашув ва у ерда ўтказилган музокаралар ҳақида Сиёсий бюро аъзоларига, КПСС Марказий Комитетининг котибларига ахборот берди.

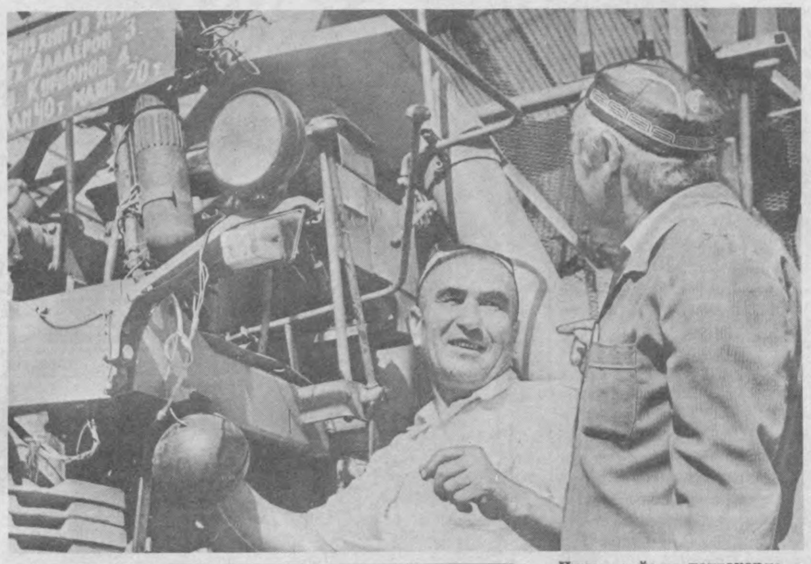

Чиноз райони пахтакорлари йиғим-теримга Тошкент вилоятида биринчи бўлиб киришган эдилар. Ҳозир Навоий номли, «Ўзбекистон 30 йиллиги», «Москва» ва Охунбобоев номли жамоа хўжаликлари пешқадамлик қилишаяпти.

Охунбобоев номли жамоа хўжалигида бу йил 1.450 гектар майдонда мўл пахта етиштирилди. Ҳар гектар ердан камида 32 центнердан хирмон кўтарилади. Ялпи ҳосилнинг 70 фоизи бункерлардан тўкилади. Иш юксак мажбуриятга яраша ташкил этилганлиги туфайли ҳар куни суръатга суръат қўшилаяпти.

СУРАТЛАРДА: 1. Механизатор Зиёд Аллаёров ва бош инженер Аҳмад Саидхўжаев машинани кўздан кечиришмоқда. 2. Хирмончи Нуриддин Ҳайдаров шогирдлари билан бирга терилган пахтани қуритаяпти. 3. Илғор чеварлар Комила Тожибоева (чапдан), Мукаррам Ортиқова ва Мукаррам Жўраева. Уларнинг ҳар бири кунига 80—120 килограммдан дурдона термоқда.

Р. АЛЬБЕКОВ
олган суратлар.

СУВОРИЙЛАР ҒАЙРАТИ

Бепоён Питнак қирларидан бошлаб кўҳна Юмуртов тоғ тизмаларига қадар ястаниб ётган Хоразм пахтазорларида зангори кемалар наъраси тобора кучлироқ янграмоқда. Оппоқ либосга бурканган далаларга ҳар куни янги-янги агрегатлар киритилаяпти. Бу йил ҳам машина теримини вилоятда биринчи бўлиб бошлаб берган Боғот районидаги «Боғот» давлат хўжалигининг азамат механизаторлари, айниқса, суръатга суръат қўшмоқдалар. Ўтган йили хирмонга 280—300 тоннадан хом ашё тўккан Қаландар Ҳамроев, Тоҳир Жабборов сингари дала гвардиячилари мусобақада байроқдорлик қилиб, кунига 7—8 тоннадан пахта теришаяпти. Улар жорий йилда ялпи ҳосилнинг 95 фоизини пўлат этаклардан тўкишга аҳд этишган.

Хонқа районидаги ал-Хоразмий номли, «Победа» давлат ва жамоа хўжаликларида ҳам терим машиналари юксак унум билан ишлатилмоқда. Механик-ҳайдовчиларнинг сидқидил меҳнат қилишлари, кўнгилли ҳордиқ чиқаришлари учун барча шароит бор. Ғолиблар ҳам моддий, ҳам маънавий рағбатлантирилаяпти.

Шуни айтиш керакки, вилоятда бу йилги мавсумга пухта ҳозирлик кўрилди. Мавжуд 1531 та агрегатнинг ҳаммаси барвақт қўлдан чиқарилиб, тайёрлов чизиғига қўйилди. Ғўзани баргсизлантириш, далаларни бегона ўтлардан тозалаш, ўқариқларни текислаш, зангори кемалар айланадиган минтақа ва йўлларни тартибга келтириш, хирмонжойларни ростлаш каби юмушлар эса тезкорлик билан бажарилди. Натижада ялпи ҳосилнинг камида 60 фоизини техника воситалари ёрдамида саранжомлашга тамал яратилди.

Жорий йилда машина теримини сурункасига бажармай келаётган Хива ва Ҳазорасп районларида ҳам бу борада туб бурилиш бўлиши кутилаяпти. Ҳазорасп районидаги Фрунзе номли жамоа хўжалиги суворийлари пешона тери эвазига етиштирилган ҳосилнинг 70 фоизини агрегатларда йиғиб-териб олиш мақсадида фидокорона меҳнат қилмоқдалар.

Бу йил Хоразм далаларида ҳосил ҳар қачонгидан мўл. Шу боисдан илғор хўжаликларда биринчи теримдаёқ гектар ҳисобига 28—32 центнердан оқ олтин йиғиштириб олинаяпти. Боғот ва Хонқа районларидаги кўплаб оилавий звенолар эса эрта-индин дастлабки марраларни эгаллашади.

Ҳа, хоразмлик суворийлар енг шимариб ишга тушишди. Улар ўзларининг ғайрат-шижоатлари билан ҳар куни катта хирмонга барака киритмоқдалар.

Ҳ. РАҲМОНОВ,
«Қишлоқ ҳақиқати» мухбири.

ХУШХАБАР

ЭЛЛИКҚАЛЪА

Оржоникидзе номли давлат хўжалиги деҳқонлари жорий йилда 1.130 гектар майдонда мўл пахта етиштирдилар. Давлатга 3.054 тонна юқори нав хом ашё сотилади. Шу мақсадда йиғим-терим тобора қизитилмоқда. Қабул пунктига кунига режага нисбатан 3—3,5 фоиз миқдорида оқ олтин жўнатилаяпти.

Куни кеча жамоа аҳли уруғлик пахта тайёрлаш режасини ошириб бажарди. 1000 тоннадан зиёд шундай хом ашё жамғарилди. Бу ютуққа ҚҚАССР халқ депутати Саидабдулла Бобожонов ва Гулимбой Нуржонов бошлиқ бригадалар муносиб ҳисса қўшдилар.

Райондаги «Қирққиз» давлат хўжалигида ҳам йиғим-терим жадал бормоқда. Озод Тангриберганов етакчи бўлган 3-бригаданинг Раъно Олимова бошлиқ ижарачи звеноси эса дастлабки маррадан ўзди. Режа 130 фоиз адо этилди.

И. ҲОТАМОВ.

* * *

ЖАЛОЛҚУДУҚ

Серго Оржоникидзе номли давлат хўжалиги пахтакорлари бу йил оила пудратида ишлаб, тўғри йўлдан бораётганликларига комил ишонч қилдилар. Жами майдонда мўлжалдагидан зиёд ҳосил тўпланди. Уни йиғиб-териб олиш қизғин давом этмоқда. Жамоалар ўртасида ташкил этилган мусобақада эса Иззатой Матонова бошлиқ оилавий звено байроқдорлик қилаётир. Миришкорлар гектар ҳисобига 20 центнердан хирмон кўтариб йиллик режани ошириб бажардилар.

Далаларда ҳали ҳосил мўл. Гектар ҳосилдорлиги албатта 30 центнерга етказилади.

М. МИРЗАЕВА.

* * *

ШОФИРКОН

Охунбобоев номли жамоа хўжалигининг И. Камолова бошлиқ бригадаси заршуносларн йиллик топшириқни уддалаганликлари ҳақидаги рапортга имзо чекдилар. Ҳар гектар ердан 25 центнердан юқори нав пахта саранжомланди.

— Биз дастлабки маррани атиги 10 иш кунида забт этдик, — деди бригада бошлиғи И. Камолова. — Жами майдонда мўл ҳосил тўпланганн, йиғим-теримга пухта ҳозирлик кўрилгани, теримчиларга қулай шароит яратилгани, моддий манфаатдорлик оширилгани ана шу ғалабани таъминлади.

Шу кеча-кундузда жамоада кўпмингкилограммчилар баҳси авжида. Д. Худойназарова, Н. Жабборова, Т. Камолова каби чеварларнинг ҳар бири кунига 200—220 килограмм дурдона термоқда. Улар мавсумда 6—8 тоннадан хирмон уюшга аҳд этишган.

У. ИКРОМОВ.

ДЕФОЛИАЦИЯ ҚАНДАЙ БОРАЯПТИ?

Жумҳурият вилоятларида ғўзанн баргсизлантиришнинг бориши тўғрисида шу йил 15 сентябрга бўлган

МАЪЛУМОТ

(Биринчи устун — вилоятлар, иккинчи устун — ғўзани баргсизлантириш режаси (минг гектар), учинчи устун — бир кунда, тўртинчи устун — мавсум бошидан (режага нисбатан фоиз ҳисобида).

Жиззах	137	9,5	100,6
Тошкент	121	7,6	85,0
Самарқанд	100	9,3	82,6
Сирдарё	152	9,6	82,6
Қашқадарё	183	8,9	80,3
Сурхондарё	110	5,6	78,0
Андижон	110	10,3	63,9
ҚҚАССР	120	8,9	63,8
Бухоро	115	10,2	61,0
Фарғона	90	11,6	58,3
Наманган	73	10,7	57,2
Хоразм	70	8,2	54,8
Жумҳурият бўйича:	1381	9,1	75,3

ДЕҲҚОНЧИЛИК АХБОРОТИ

МАЖБУРИЯТДАГИДАН ИККИ ҲИССА КЎП ҲОСИЛ

Р. Алимова оилавий звеноси жамоаси ижарага олинган 3,5 гектар қўриқ ернинг ижара ҳақини тўлаб бўлди. Уларга ер берган «Қирққизобод» колхозига ижарачилар ҳозирнинг ўзидаёқ қўлда терилган 7,2 тоннадан зиёд биринчи нав пахта етказиб бердилар. Бу шу йил учун олинган ўзаро мажбуриятларда белгиланганидан деярли икки тонна кўпдир.

— Яқин кунларда яна камида уч тонна пахта сотамиз, — дейди Р. Алимова. — Бизнинг ҳисоб-китобларимизга кўра ижарага олинган участканинг ҳар гектарида 30 центнердан пахта етиштирилди. Бу хўжалик маъмурияти талаб қилганидан икки баравар кўп. Ҳосилни сотишдан тушган даромад керакли механизмлар харид қилишга етади, деб ўйлайман. Шунда биз каттароқ участкада пахта етиштира оламиз.

ЯЛТАГА УЗУМ ОЛИБ БОРИЛАДИ

Шредер номли илмий-ишлаб чиқариш бирлашмаси Самарқанд филиалининг катта илмий ходимлари Г. И. Ҳайдарқулов билан Е. П. Перепелицина ўзларининг селекция соҳасидаги 20 йиллик ишлари натижаси бўлмиш хуштаъм меваларни бутун жаҳондан тўпланган олти юздан зиёд мутахассис эътиборига ҳавола этадилар.

Улар Ялтада очиладиган соҳибкорлар халқаро конгрессида иштирок этадилар. Самарқандлик олимлар «Ботир», «Чиллаки», «Самарқанд» ва «Хушрўй» каби узум навларини намойиш этдилар. Бу навларнинг ҳаммаси хуштаъмлиги, хушбўйлиги ва хушрўйлиги билан ажралиб туради. «Хушрўй» эса мамлакатдаги ташишга чидамли энг яхши навдир.

Ушбу навларнинг айримлари ҳозирнинг ўзидаёқ жумҳуриятимизда районлаштирилган, баъзилари Арманистон, Туркманистон ва Қозоғистонда кенг равишда ишлаб чиқариш синовидан ўтмоқда.

ОЛТИН ЯПРОҚ

Тўхтасин ака ҳар кунгидек тонг ғира-ширасида уйғонди. Шаҳрихонсой шабадаси, айниқса, куз фаслида Янгиариқ маҳалласини эркаланиб аллалайди. Шу боис шабнам тез кўтарилади. Саҳаргез хўрозларнинг пайдар-пай қичқириғи бошланади. Қўшнининг соғин сигири лоҳас мўърайди.

У шошилиб дастурхон солинган чорпояга омонатгина ўтирди. Ҳозиргина хотини келтирган доғ чойдан ҳўплади. «Мана, югур-югур ҳам бошланди» деган фикр ўтди хаёлидан. Пахта теримига киришилган биринчи куниёқ хирмон пахтага тўлиб кетди. Бугун эртароқ бориб ишларни кўздан кечириш, кеча терилган оқ олтинни пешинга қолдирмай пунктга жўнатиш керак. Аввалги йиллардагига ўхшаб теримчиларни эшикма-эшик чақириб юриш йўқ. Ҳамма ўзини билиб, вақтида далага чиқиб кетаяпти.

Бригадир катта асфальт йўлга чиққач, қадамини тезлаштирди. «Тинчлик» маҳалласини босиб ўтиб, чап томонга — шийпонга олиб борувчи йўлга бурилди. Муюлишда Абдуманноб акага дуч келди. У кекса, тажрибали деҳқонлардан бири. Салом-аликдан сўнг гап ўз-ўзидан бугун қилинажак ишларга уланиб кетди.

— Хирмондаги пахтани соат ўн иккигача пунктга юбора оламизми? — бригадир Абдуманноб акага юзланди.

— Юборамиз! — ўйламай жавоб қилди суҳбатдоши.

Шийпон олдидаги кўприкдан ўтганларида, уларга Ҳасанбой ака билан Шарофиддин ака қўшилишди. Кекса деҳқонлар бир зум жим қолишди. Пахтани ёйишга ҳали эрта: кун кўтарилгани йўқ. Сукунатни Шарофиддин ака бузди:

— Пахтани шу хирмонда қуритаверамизми ёки нариги хирмонга ҳам бўлинамизми?

— Бўлинамиз, — деди Ҳасанбой ака қисқа қилиб. — Бугун пахта кўпаяди, бу хирмонга сиғмайди.

Тўхтасин ака ҳам уларнинг фикрини маъқуллади. Ёрдамчиларни тайинлаб, Мадаминжонга палов дамлашни уқтирди-да, шийпон ортидаги пайкал томон йўл олди.

Карта эрталабданоқ теримчилар билан гавжум. Улар битта эгатнинг ўзидан икки-уч этаклаб пахта тўкишаяпти. Тўхтасин ака қўлидаги бир сиқим пахтани Ўктамхон Қосимовага узатаркан:

— Ҳорма, Ўктамхон жияним, — деди. — Болалaринггаям тайинлагин, хомини қўшмасин. Уруғлик пахта-я. Яхшилаб терсанглар, ўзларингга фойда бўлади. Нав бузилмайди.

— Кўнглингиз тўқ бўлсин, айтганингиздек терамиз, — жавоб қилди Ўктамхон.

Нариги пайкалда яна бир теримчига дуч келди. Унинг икки тугун пахтасини кўриб қувониб кетди. Ундан бир сиқим олиб, титиб кўрди. Чигитини санаб, бир-иккитасини чақди. Кўнгил тўлди шекилли, чеҳрасида табассум ўйнади.

— Баракалла, Саврихон жиян! Пахтани ҳамма сенга ўхшаб терганида эди, бригадирнинг ҳожати қолмасди. Бугун биринчи бўласан, чоғимда.

— Ният шундай, Тўхтасин тоға! — руҳи кўтарилиб жавоб қайтарди Саврихон Йўлчиева.

Бригадир Ўғилхон Боирова, Мўътабар Йўлчиеваларнинг ишидан ҳам жуда-жуда мамнун бўлди. Уларни бошқа теримчиларга ибрат қилиб кўрсатди, устма-уст раҳматлар айтди.

Биринчи теримнинг ажиб бир хосияти бўлади. Одамлар ўшани ҳис қилиб, ишга киришадилар. Тўхтасин ака эса бир килограмм пахтага 2—3 тийин берилган йилларда ҳам шу туйғуни туйган.

У хирмонга қайтиб, ҳисобчи Баҳодир Ортиқов, тракторчилар Юсуфжон Ҳамробоев ва Мавлонбек Шодиевга минг тавалло билан тайинлади:

— Жон укалар, ҳушёр бўлинглар! Теримчи аёлларимиз пахтасини иложи бўлса бир қадам ҳам кўтаришмасин. Пахтани улар ишлаётган жойда қабул қилинглар. Кутдириб қўйманглар. Теримчилар орасида эмизикли аёллар борлигини эсдан чиқарманглар.

Ўша куни қабул пунктига режага нисбатан 3 фоиз миқдорида пахта топширилди. Пешиндан кейин терилган бир фоиз хом ашё эртага жўнатилади. Ўшанда кунлик кўрсаткич тўрт фоиздан ошади. Бир ҳафта мобайнида шу даражага кўтарилиш жуда яхши. Ахир йиғим-теримнинг ўз ҳисоб-китоби бор. Тўхтасин ака эллик йилдан бери пахтазор ичида. Ўттиз йилдан бери эса бригадирлик қилади. Келаси йилдан, насиб қилса, пенсияга чиқмоқчи. Одамлар бўлса бошқача фикрда: «Ҳали раҳбарлик қилаверасиз», — дейишмоқда. Тўхтасин ака аслида юмшоқ кўнгил эмасми, бировнинг дилига озор беришни ёмон кўради. Аъзоларини ўз фарзандидек эркалатади. Каттасини ака, кичигини ука, ёшларни ўғлим-қизим дейишга одатланган. Уни бригада бошлиғи этиб тайинлашганда айни қирчиллама ёшда, бўй-басти келишган йигит эди. Ўшандан буён бирон киши билан «сену мен»га бормаган. Билгани иш, дала бўлди. Бироқ сира ер чизиб қолмади, ҳамиша иши ўнгидан келаверди, муродига етаверди.

Бугун тонг саҳарда шийпон сари йўл олганида, шулар ҳақида ўйлади. Тўғрироғи, шийпон олдидаги мўъжазгина боғда товланиб турган олтин япроқларга кўзи тушди-ю, ҳаёт, умр далада кечган йиллар хаёлидан ўтди.

Мана, у бугунги кунидан ҳам мамнун. Куз қуёши қонталаш бўлиб уфққа илиниб қолган. Пахтасини топширган теримчилар турнақатор бўлиб уйларига кетишмоқда. Улар гўё чарчоқларини унутишгандай. Ахир, бир кунда 3 фоиз пахта топширилди. Эртага 4 фоиз бўлиши аниқ. Шундай дақиқаларда ҳаёт янада ширин ва гўзал кўриниб кетади.

Хўжаобод районидаги Ойбек номли жамоа хўжалигининг бригада бошлиғи Тўхтасин Қодиров куз оқшомида уйига қайтаркан, келаси кун режаларини ўйлаб борарди. Унинг қалбида йигитликнинг жўшқинлиги мавжланаётгандай эди.

А. ҚОРАБОЕВ,
«Қишлоқ ҳақиқати» мухбири.

Озиқ-овқат дастури бўғинлари

ҚИРМИЗИ ДОН ХИРМОНДА

Қўриқ Гагарин районидаги «Правда», «Искра», «Шоликор» давлат хўжаликларига қарашли Амударё соҳилидаги бепоён шолизорларда қирмизи донни йиғиштириб олишга бултургидан барвақт киришилди. Комбайнчилар 154 та ўрим техникаси ёрдамида 7258 гектар майдондаги ҳосилни ўттиз иш кунида йиғиштириб олишга аҳд қилдилар. Шоликорлар жорий йилда 27690 тонна шоли етиштириб, 20,9 минг тоннасини давлатга топширадилар.

«Правда» давлат хўжалигида бугун сўнгги, яъни қирқ тўққизинчи комбайн дала бошига етиб келди. Мавсумда биринчи марта ишлатиладиган янги 6 та «Енисей-1200 Р» комбайнини бултур 390—400 тоннагача шоли янчган механизаторлар бошқаришади. Деҳқонларнинг таъкидлашарича, жорий йилда оилавий пудрат асосида меҳнат қилаётган 50 та звенога бириктилган 2590 гектар майдонда ҳосил чўғи баланд. Қурбоной Қорахонова бошлиқ бригаданинг Худойберди Шохаев етакчилик қилаётган звеносида бўлдик. Худойберди, отаси Восит ака, укалари Бахтиёр, Турсунпўлат, синглиси Холниса 67 гектар майдонда етиштиришган ҳосилни кўриб, кўзингиз қувонади. Тўғри, ҳосил бошқа чеклардагидан бироз кечки. Режадаги 255 тонна ўрнига 300 тонна қирмизи дон беришни мўлжаллаётган деҳқонлар ҳозир тонг саҳардан қош қорайгунча ҳосилни чумчуқлардан қўриқлаш билан машғул. Бултур об-ҳаво ноқулай келиб, экинга совуқ таъсир қилганлигига қарамасдан, 254 тонна маҳсулот топширишганди.

Жорий йил пахтакорлар сингари шоликорларни ҳам ранжитмади. Қурбоной Қорахонова бошлиқ бригадада Амударё сувининг кўтарилиши оқибатида 526 гектардан 90 гектар майдонга уруғ қайта экилганлигини ҳисобга олмаганда, мўл ҳосил етиштириш билан боғлиқ тадбирларни бажариш рисоладагидек бўлди. Шунинг учун ҳам бригаданинг қайси звеносида бўлманг, шоликорлар бу йилги марра режадаги 2 минг тонна ўрнига 2,5 минг тонна шоли топшириш, деб қатъий айтишмоқда. Улар ҳар йили сўзларининг уддасидан чиқиб келишган. Бултур ҳар гектар майдондан 46 центнердан хирмон кўтаришганди. Бригада аъзолари асосий иш ҳақидан ташқари 120 минг сўм қўшимча олишди. Бунинг устига хўжалик барча ишлаб чиқариш планларини ортиғи билан бажарганлиги учун 45 минг сўм пул берилди. Бундай даромад шолидан юқори ҳосил етиштиришнинг муҳим омилларидан бири — ернинг деҳқонларга тақсимлаб берилиши натижаси эканлигини таъкидлашмоқда. Ҳақиқатан ҳам шундай. Бундан беш-олти йил муқаддам Амударё соҳилида ҳозиргидек ҳосил қаёқда эди, дейсиз? Деҳқон ўзига топширилган ернинг ҳақиқий эгаси бўлгач, аввало заминга муносабати ўзгарди. Кун ўтарига эмас, балки пировард натижа учун қилинган меҳнатгина уларнинг аҳволини яхшилаши мумкинлигини жуда яхши англашмоқда. Хўжалик раҳбарияти учун ҳам иш-ташвиш етарли. Мураккаб шароитда меҳнат қилаётган шоликорлар учун социал муаммоларни ҳал этиш билан жиддийроқ шуғулланишга мажбур бўлишаяпти. Уч мингдан зиёд аҳоли истиқомат қилаётган Шўроб қишлоғига табиий газ ва қувур сувини келтириш, ҳаммом қурилишини ниҳоясига етказиб фойдаланишга топшириш каби қатор вазифаларнинг ечими билан энди бевосита директорнинг ўзи шуғулланаётир.

Партия ва ҳукуматимиз доннинг харид нархини оширганлиги ҳам шоликорларга моддий омил, албатта. Бултур улар бир килограмм шолини 31—34 тийиндан сотишди. Бундай арзон баҳо шоликорларни узоқ йиллар ранжитди. Жорий йилдан эса Лазурний навли бир килограмм шолининг харид нархи 85 тийин, Авангард, Нукус-2, Узрос 7/13 навли шолининг харид нархи эса 70 тийин, давлат стандартига тўғри келмаган шолининг бир килограмми — 58 тийин. Шу ҳисобдан шолини ўриш билан банд бўлган механизаторларга иш ҳақи тўлашга ҳам бироз ўзгартиш киритилди. Мавсумда комбайнчининг бир тонна шолини янчганлиги учун 2 сўм 34 тийин ёки бултургидан 33 тийин кўп иш ҳақи тўланади. Даладаги ҳосилни узоғи билан ўттиз иш кунида йиғиштириб олишни назарда тутган ҳолда комбайнчи бир кунда ўн тонна шоли янчса, асосий иш ҳақидан ташқари ўн сўм пул мукофоти билан тақдирланади. Мукофот пули ҳар куни иш якунида топширилади. Хўжаликда эса мавсумда 400 тонна ва ундан зиёд шоли янчган тажрибали комбайнчилар бор. Пиримқул Қувонов бултур 450 тонна шоли янчиб, комбайнчилар ўртасида иккинчи ўринни олди. Яқинда шоликорлар кенгашида унга район агросаноат уюшмасининг 250 сўм пул мукофоти топширилди. Жорий йилда ҳам илғор комбайнчи бултурги муваффақиятини мустаҳкамлаш ниятида. У билан бир бригадада меҳнат қилаётган Оллаҳавар Алмардонов 220 сўм пул мукофотини олишга сазовор бўлди. Олланазар икки кунда ўн беш тонна шоли янчиб, ҳозир ҳамкасблари ўртасида пешқадамлик қилаётир.

Бригаданинг Давлат Алламуродов етакчилик қилаётган звеносида ҳар гектар майдондан қарийб 60 центнердан қирмизи дон бункерларга тушаётир. Дарё соҳили эмасми, комбайнчилар шолидан шудринг кўтарилишини сабрсизлик билан кутишади, комбайнларини тозалашиб, кам-кўстини тузатишади. Тушга яқин ўримга киришадилар. Узоғи билан 6—7 соат шоли ўришнинг имкони бўлаяпти. Шунинг учун комбайнчи ҳар дақиқанинг қадрига етишга ҳаракат қилаяпти, ҳатто звено бошлиқлари тайёрлашган тушлик иссиқ овқат хийла вақтгача кутиб қолади.

Комбайнчиларнинг даладаги ҳосилни бир кун бўлсада барвақт йиғиштириб беришга ҳаракат қилаётганликларини тушуниш мумкин. Гап комбайнчиларнинг кўпроқ шоли янчиб, мўмай даромад қилишларидагина эмас. Ҳозир бепоён шолипоялардаги ҳосил мисоли пишган ош. Унинг ишқибози кўплигини айтмайсизми? Айниқса, тонг саҳарда, сўнгра кун ботиш олдидан чумчуқлар галаси қуюндек босади.

Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Жовмир Муҳаммадиев бошлиқ звено аъзолари 72 гектар майдонда мўл ҳосил етиштиришибди. Ҳозир чекларнинг суви қуритилган. Комбайнларнинг келишини кутишмоқда. Комбайнлар келгунича қўл қовуштириб ўтирилса, ҳар гектар майдондан 2—3 центнердан ҳосилни йўқотиш мумкин. Звено бошлиғининг ўзи ҳам бошига қора шляпа (қушларни чўчитиш мақсадида, албатта) кийиб олган, белида палахмон билан чек ёқалаб юрибди. Кундузи шоликорлар ҳосилни қушлардан қўриқлашга ҳаракат қилишмоқда, тунда эса ёввойи чўчқалар ҳосилни пайҳон қилганлигини кўрган деҳқоннинг кайфиятини кўз ўнгингизга келтириб кўринг-а?! Шунинг учун ҳам ҳозир хўжаликда ҳамма куч ва имконият даладаги ҳосилни бир дақиқа бўлса-да барвақт йиғиштириб олишга қаратилган.

Шўроб қишлоғи ёнидаги кенг асфальт майдон хўжаликнинг барча бригадаларига тақсимланган. Ҳар бир бригада учун учтадан шолини тозалайдиган махсус элаклар шай турибди. Бугун Жонқобил Аллабердиев, Жонқобил Саодатов, Тўхтамурод Сувонқулов, Маматқурбон Алиқулов бошлиқ бригадалар шолипояларидан янчилган дастлабки шоли араваларда катта хирмонга тўкила бошлади. Даладан хирмонга шолини ташиб келтириш учун 40 та тележка ҳозирланган. Бундан ташқари битта К-700, учта ўзи ағдарадиган юк автомашинаси комбайнчилар ихтиёрида.

Ҳа, шоликорлар учун яна бир масъулиятли мавсум бошланди. «Правда»ликлар жорий йилда режадаги 9065 тонна ўрнига ўн минг тонналик қирмизи дон хирмони бунёд этишга қатъий қарор қилганликларини ҳар аснода ҳис этасиз. Кўрилган тараддуд комбайнчилар, тракторчилар ҳамда хирмонда шолини тозалашда меҳнат қилаётганларнинг кўтаринки кайфияти, хўжалик дирекцияси ва партия ташкилотининг уларга яратаётган шароити ризқ-рўзимиз, дастурхонимиз зийнати — шолининг қисқа муддатларда саранжом этилишини кўрсатмоқда. Ҳозирги меҳнат мароми шундан далолат бермоқда.

Б. КЕНЖАБОЕВ,
«Қишлоқ ҳақиқати» мухбири.

Ғалаба районидаги Калинин номли давлат хўжалиги шоликорлари ўрим-йиғимни бошлаб юбордилар. Беллашувда Озод Акбаров бригадаси пешқадам. Меҳнат аҳли 91 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 44 центнер ўрнига 70 центнердан қирмизи дон йиғиштириб олишни мўлжаллаяпти.

СУРАТЛАРДА: 1. Давлат хўжалиги директори Турсунхўжа Искандаров комбайнчилар А. Абдураҳмонов ва Р. Суярқулов билан суҳбатлашаяпти. 2. Бригада етакчиси Озод Акбаров.

Н. МУҲАММАДЖОНОВ олган суратлар.

ҒАМХЎРЛИК

Тошлоқ депарасидаги «Ленинград» жамоа хўжалигининг касаба уюшмаси комитети оқ олтин мавсумига қизғин киришди. Хўжаликда 1310 гектар ернинг ҳар гектаридан ўттиз центнер хом ашё олишга қарор қилинган.

— Ушбу вазифани уддалаш учун касаба комитети жамоа хўжалиги бошқаруви билан биргаликда дала меҳнаткашларига меҳнат қилиш ва дам олиш учун қулай шарт-шароит яратиш тўғрисида ғамхўрлик қилди, — дейди касаба уюшмаси комитетининг раиси М. Мамадалиев. — Барча йигирмата пахтачилик бригадасида дала шийпонлари тахт қилиб қўйилди. Теримчиларга дўкончалар, дорихоналар, дам олиш хоналари, кўчма кутубхоналар хизмат қилмоқда. Мавсумий болалар боғчалари ва яслилари бор. Колхозда болалар учун сут маҳсулотлари ошхонаси очилган. Бу ердан ҳар куни мактабгача болалар муассасаларига тўрт юз кичкинтойга етарли болалар овқати юборилмоқда.

Касаба уюшмаси теримчиларни иссиқ овқат билан таъминлашга, уларга тиббий хизмат кўрсатишга катта эътибор бермоқда. Ҳар бир бригадада фельдшер ёки ҳамшира ишлаб турибди. Дам олиш соатларида ташвиқотчилар дала шийпонларида долзарб ижтимоий-сиёсий мавзуларда суҳбатлар ўтказадилар, жамоа хўжалигининг ташвиқотчи бадиий бригадаси пахтакорларнинг илтимосларига биноан концертлар бериб туришади.

Касаба комитети С. Қурбонова, О. Қодирова, М. Аҳмаджонова каби терим илғорлари тажрибасини кенг тарғиб қилмоқда ва ёймоқда. Бу теримчилар ҳар куни 130—140 килограммдан оқ олтин териб олишмоқда.

Оқ олтин мавсуми бошланган ҳозирги даврда жамоа хўжалиги ҳар куни давлатга йиллик буюртманинг икки ярим фоизига қадар пахта териб сотмоқда.

Анжуман очилди

Халқаро анжуман қатнашчилари ва меҳмонларига

Шонли воқеа — «Ат-Термизийнинг маънавий мероси ва ҳозирги замон» мавзуидаги анжуман қатнашчилари ва меҳмонларини атоқли мусулмон мутафаккири ва муҳаддиси имом ат-Термизий таваллудининг 1200 йиллиги билан СССР ҳукумати номидан самимий табриклайман.

Сизларнинг анжуманингиз совет халқининг тарихий тақдиридаги бурилиш даврида ўтмоқда. Бу давр жамики сўнмас ва мангу бисотнинг одамлар ҳозирги турмушидаги, яъни ҳар бир миллат маънавий меросидаги аҳамиятини кўтарди. Шубҳасиз, — ат-Термизийнинг мероси мана шундай қадриятлар жумласига мансубдир.

Совет ҳукумати мамлакат мусулмонларининг ислом дунёси билан кун сайин кенгайиб бораётган алоқалари ривожланишига кўмаклашмоқда. Бунда неча юзлаб мўминларнинг СССР Президенти М. С. Горбачев қарорига биноан уюштирилган Маккага ҳаж қилиши катта аҳамиятга моликдир. Биз Саудия Арабистони подшоҳи Фаҳднинг совет мусулмонларига миллион нусха Қуръон тортиқ қилиб кўрсатган дўстона илтифотини табриклаймиз. Совет мусулмонларининг чет эллардаги муслимлар билан алоқалари ва ҳамкорлиги келгусида ҳам инсонпарварлик мақсадлари йўлида, халқлар фаровонлиги ва тинчлиги йўлида ривожланаверишига ишончимиз комил.

Анжуманингизнинг самарали ишлаб, муваффақиятли ўтишига тилакдошман.

СССР МИНИСТРЛАР КЕНГАШИНИНГ РАИСИ
Н. РИЖКОВ.

14 сентябрь куни Тошкентда халқаро ислом анжумани очилди. У атоқли мусулмон мутафаккири ва дин арбоби имом Абу Исо Муҳаммад ибн Исо ат-Термизий таваллудининг 1200 йиллигига бағишланди.

Ат-Термизийнинг маънавий мероси ҳозир ҳам турли мамлакатлардаги тадқиқотчиларнинг эътиборини ўзига жалб қилмоқда. Ҳозирги анжуманда қатнашиш учун Тошкентга Миср ва Тунисдан, Уммон ва Қувайтдан, Афғонистон ва Ямандан, Бирлашган Араб Амирликларидан, Саудия Арабистонидан ва жами ўн тўрт мамлакатдан делегациялар, шунингдек, мусулмонларнинг халқаро ташкилотлари вакиллари келганлиги бунинг далилидир.

Ат-Термизий ҳижрий ҳисобда 309 йилда Термиз шаҳри яқинидаги Буғ қишлоғида туғилди. Ёшлигиданоқ ҳам дунёвий, ҳам диний фанларни ўрганишда зўр қобилиятини кўрсатди. Ўзи туғилган қишлоқда бошланғич таълим олди, кейинчалик Ҳижоз, Ироқ ва Хуросонда билимини бойитди. Узоқ вақт Макка ва Мадинада яшади, бу ерда ўша даврнинг алломалари билан учрашди. Унинг устозлари орасида ал-Бухорий, Абу Довуд, имом Муслим, Қутайба бин Саид ва бошқа таниқли муҳаддислар бор эди.

Имом ат-Термизий ҳадисларини, Муҳаммад пайғамбар ва унинг йўл-йўриқлари тўғрисидаги ривоятларни, шунингдек унинг яқинлари, қариндошлари ва маслакдошларининг пайғамбар ҳаёти ҳақидаги ривоятларни тўплаш ва талқин қилиш хусусида тинимсиз ишлаб, шуҳрат қозонди. Бундай кишиларни муҳаддислар деб атар эдилар. Ўнинчи асрга келиб мусулмонлар оламида жуда кўп муҳаддислар орасида олти кишининг номи алоҳида тан олинди — уларнинг орасида имом ат-Термизий номи дастлабки ўринлардан бирини эгаллади.

Унинг замондошлари, кейинги тадқиқотчилар ҳам ат-Термизийнинг «Ал-жомиъ ал-кабир» («Катта тўплам»)-га киритган ҳадисларининг, Муҳаммад пайғамбар ҳаётини тасвирлашга бағишланган «Аш-шамоил ан-набавийа» («Пайғамбарнинг фазилатлари») асари ва бошқа бир қанча йирик асарлари бағоят ишончли эканлигини таъкидлаганлар.

Кўпгина олимлар ат-Термизийни мутлақо ҳақли равишда фақат буюк муҳаддисгина эмас, шу билан бирга араб адабий тилини ривожлантиришга катта ҳисса қўшган буюк тилшунос, деб ҳисобламоқдалар.

Анжуманни Ўрта Осиё ва Қозоғистон мусулмонлари диния бошқармасининг раиси муфти Муҳаммад Содиқ Муҳаммад Юсуф очди, у исломнинг тараққиёти ва қарор топиши айниқса ат-Термизий каби буюк муҳаддислар фаолияти билан узвий боғлиқлигини таъкидлади. Муҳаддиснинг асарларига эзгулик, яқин кишиларга муҳаббат, Муҳаммад пайғамбар таълимотининг барча ғоялари асос қилиб олинган.

Муфти ўз маърузасида ислом динининг қарор топиши, ривожланиши ва тарқалишини таҳлил қилиб, мусулмон динининг асосий манбалари, унинг ғоявий илоҳиёти асослари бўлмиш Қуръон билан бир қаторда ҳадислар алоҳида ўрин тутганлигини таъкидлади.

Ат-Термизий тўплаган ҳадислар кўп асрлардан буён авлоддан-авлодга ўтиб келмоқда. «Улар ўз долзарблигини сира йўқотган эмас», — деди Ҳиндистондаги ислом марказининг раҳбари Аҳмад Закария. У буюк муҳаддиснинг асарларидаги унутилмас, умумбашарий қадриятлар одамлар орасидаги ўзаро ҳурмат қоидаларининг, халқлар ўртасидаги қардошлик туйғуларининг қарор топтирилишидан иборат, деб ҳисоблайди. Ўрта Осиё ат-Термизийни ўз юртдоши деб билади, лекин ҳар қандай бошқа мусулмон мамлакати ҳам уни ўз юртдоши дея олади.

Анжуманда СССР Министрлар Кенгаши Раиси Н. И. Рижковнинг табриги ўқиб эшиттирилди.

Ўзбекистон ССР Президенти И. А. Каримов ҳам халқаро анжуман қатнашчиларини табриклади.

Тинчлик ва дўстлик шаҳри деган ном билан бир неча бор шуҳрат қозонган Тошкент аҳли номидан анжуман қатнашчиларини Тошкент шаҳар ижроия комитетининг раиси Ш. Р. Шоабдураҳимов қутлади.

Шу куни анжуман қатнашчилари Тошкент масчитларига бориб жума номозида иштирок этдилар.

Анжуман қатнашчилари шарафига Ўрта Осиё ва Қозоғистон мусулмонлари диния бошқармасининг раиси муфти Муҳаммад Содиқ Муҳаммад Юсуф номидан қабул уюштирилди.

Анжуман ўз ишини давом эттирмоқда. Ўнда турли мамлакатлардан келган олимларнинг маърузалари ва ахборотларини тинглаш, Ўзбекистон жанубидаги ат-Термизий туғилган ва унинг мақбараси авайлаб-асралаётган Шеробод шаҳрига сафар қилиш назарда тутилган. Анжуман қатнашчилари Тожикистон пойтахти Душанбеда ҳам бўладилар.

(ЎзТАГ).

Ўзбекистон КП Марказий Комитетининг «Халқ таълими, соғлиқни сақлаш ва ижтимоий таъминот соҳаларида ижтимоий имтиёзларни янада ривожлантириш тўғрисида»ги қароридан сўнг камқон ҳомиладор аёлларга ғамхўрлик кучайтирилди. Уларга шу йил январдан бошлаб 140 кун ҳисобида кунига икки сўмлик витаминли озиқ-овқат, бепул дори-дармонлар бериш йўлга қўйилди. Жамоатчи мухбиримиз Р. Мелибоевнинг Сирдарё вилояти Ильич район марказий поликлиникаси акушер-ҳакими Зулфия ЖЎРАЕВА билан мулоқоти ана шу мавзуга бағишланди.

Бизнинг мусоҳаба

ҲИММАТ

— Зулфия Маркаевна, камқон оналарга моддий ёрдам қай тарзда ташкил қилинмоқда?

— Қайта қуриш туфайли турмушнинг ҳамма жиҳатларида, жумладан соғлиқни сақлаш соҳасида ҳам янгиланиш ва ўзгаришлар рўй бермоқда. Жумҳурият партия Марказий Комитетининг юқоридаги қарори оналик ва болаликни ҳимоя қилишда муҳим аҳамият касб этмоқда. Ана шу ғамхўрлик туфайли камқон ҳомиладор аёлларни, уларнинг болалари соғлиғини ҳимоя қилиш имкониятларига эгамиз. Авваллари турмуш шароити оғир, камқон оналарга тиббий ва моддий ёрдам кўрсатиш учун имконият етарли эмас эди. Кўп ҳолларда оналарнинг бола ташлаши ёки нобуд бўлиши рўй берарди. Эндиликда бу соҳада катта муаммолар ҳал бўлмоқда. Райондаги акушер-гинеколог ҳакимлар ва ҳамширалар ёрдамида ҳомиладор аёллар тиббий назоратдан ўтказилиб турибди. Ўтган йил октябрдан то 1990 йил апрелигача 389 нафар камқон ҳомиладор аёл ҳисобга олинди. Булардан қони таркибида гемоглобин миқдори кам бўлган 310 нафар она ёрдамга муҳтож эканлиги аниқланди. Уларга моддий кўмак бериш учун иш жойидан ўртача ойлик даромадлари тўғрисида ҳужжат ва қон таркибининг лаборатория таҳлили талаб этилди. Ойлик даромади оила аъзоларига тақсимланганда 75 сўмдан кам бўлса, камқон оналарга ҳар бир куни учун 2 сўмлик озиқ-овқат берилмоқда. Бу ҳомиладорлик даврининг 140 кунига тўғри келади.

— Ана шундай ғамхўрликдан қанча она баҳраманд бўлаётир?

— Ҳозирча 210 нафар аёл давлат ҳисобидан кунига ана шу миқдорда озиқ-овқат, бепул дори-дармон олаётир. Улар жойлардаги дўконларга бириктиб қўйилган, истеъмол қилинадиган маҳсулотларнинг турлари ҳакимлар томонидан белгиланган. Камқон она тиббиёт муассасаси берган талон асосида маҳсулотларни бепул олаверади. Таъминотни мунтазам назорат қилиб турибман. Оналарга партия ва ҳукуматимизнинг бу ғамхўрлиги моҳияти тушунтирилмоқда, тиббиёт муассасаларига, поликлиника қабулхонасига эълонлар қўйилган, маҳаллий радио ва район газеталарида ҳакимлар чиқишлар қилдилар.

— Янги қарорни ижро этишда қандай тўсиқлар ва муаммолар бор?

— Партия ва ҳукуматнинг бу ғамхўрлигидан барча камқон оналар ҳам баҳраманд бўлаётганлари йўқ. Сабаби — ажратилган маблағ чекланган. Вилоят ижроия комитети 1990 йил учун 58800 сўм ажратган, холос. Районда эса 310 нафар камқон, муҳтож оналар бор. Лекин уларнинг 210 нафаригагина ёрдам кўрсатмоқдамиз. Қолганларга аҳволини яхшилаш учун қўшимча маблағ ажратиш зарур.

Ранжийдиган бир нарса, улар бириктилган дўконлардан витаминли озиқ-овқат етарли даражада топилмаётганлигидир. Аёллар 12 турдаги маҳсулотларнинг фақат икки-уч хилинигина олмоқдалар. Ильич район матлубот жамияти ва биринчи ишчилар таъминотига қарашли дўконлардан шу йилнинг дастлабки уч ойида 8.382 сўмлик витаминли озиқ-овқат олинмади. Балиқ мойи, пишлоқ, ҳўл мева, сабзавот умуман йўқ. Савдо ходимлари олиб келинган гўшт ва сариёғни ортиқча баҳоларда сотмоқдалар. Камқон ҳомиладор оналарга бериладиган витаминли озиқ-овқатнинг етарли бўлишини таъминлаш савдо раҳбарларининг вазифасидир.

ЮРТДОШЛАР ҲУЗУРИДА

Фарғона вилоят комсомол комитетининг ҳарбий хизматчиларнинг ота-оналаридан иборат делегацияси Фарғона вилоятидан борган йигитлар хизмат қилаётган Узоқ Шарқдаги ҳарбий қисмларда бўлдилар.

Делегация аъзолари юртдошларимизнинг хизмат ва турмуш шароити билан танишдилар, уларнинг ўртоқлари, командирлари билан суҳбатлашдилар. Улар бошқа миллатга мансуб аскарлар фарғоналик йигитларни камситаётганлари хусусида ҳеч қандай шикоят эшитмадилар. Қўмондонлик ўзбек жангчилари тўғрисида жуда яхши фикрларни айтди. Улар виждонан, чин дилдан хизмат қилишмоқда, ўзларининг меҳнатсеварликлари билан ҳурмат қозонишмоқда.

Жангчилар делегация билан бирга келган «Зилола» ҳаваскорлик ансамблининг концертларини самимий кутиб олдилар.

МАСЛАҲАТЛАШУВЛАР БЎЛИБ ЎТДИ

14 сентябрь куни Кремлда мамлакат мухтор жумҳуриятлари олий раҳбарларининг СССР Олий Совети ва СССР Министрлар Кенгаши вакиллари билан маслаҳат учрашуви бўлиб ўтди. Учрашув янги иттифоқ шартномасини тайёрлаш масалаларига бағишланди. Унда РСФСР Олий Совети Миллатлар Советининг раиси Р. Г. Абдулатипов, Ўзбекистон ССР Олий Советининг раиси М. И. Иброҳимов ҳам иштирок этди.

Учрашувда яна СССР Олий Совети комиссияларининг раислари Г. С. Таразевич, Н. Н. Гриценко, Н. Д. Пивоваров, Ю. К. Шарипов, СССР Министрлар Кенгаши раисининг ўринбосари В. Х. Догужиев, СССР халқ депутати, СССР Фанлар академиясининг вице-президенти В. Н. Кудрявцевлар иштирок этишди.

Учрашувни СССР Олий Совети Миллатлар Советининг раиси Р. Н. Нишонов очди. У тўпланганларга 12 иттифоқдош жумҳурият вакиллари билан бўлиб ўтган дастлабки маслаҳатлашувларнинг якунлари ҳамда иттифоқ шартномасини тайёрлаш борасида бундан кейин қилинадиган ишлар ҳақида ахборот берди. Мазкур ўта муҳим ҳужжатни ишлаб чиқишга принцип жиҳатдан янгича ёндашувлар талаб этилиши, бунда жумҳуриятларда қабул қилинган суверенитет тўғрисидаги декларациялар, мамлакат халқларининг реал миллий-давлат мустақиллиги қарор топиши хусусидаги умидлари акс этган бошқа қонун ҳужжатлари ҳисобга олиниши зарурлиги таъкидланди. Бу жараёнда, деб уқтирди Р. Н. Нишонов, мухтор жумҳуриятлар ҳам иштирок этмоғи зарур.

Суҳбат давомида бир қанча мураккаб муаммолар муҳокама қилинди. Мухтор жумҳуриятлар иттифоқда қандай ваколатлар беришадию, ўз иттифоқдош жумҳуриятларига қандай ваколатлар беришади? Бу соҳада уларнинг манфаатларига зарар етмасмикан? Чечен-Ингушетия вакили иттифоқ раҳбариятига илгарилари «душман халқлар»ни катағон қилиш тўғрисидаги фармонларни бекор қилишни таклиф этди. У мазкур халқлар маънавий жиҳатдан оқланишидан ташқари ҳуқуқий томондан ҳам оқланиши кераклигини айтди. Фақат шундагина, деб ҳисоблайди Д. Г. Завгаев, тенг ҳуқуқли халқлар давлатини қуриш тўғрисида гапириш мумкин бўлади.

РСФСР Олий Совети Миллатлар Советининг раиси Р. Г. Абдулатипов РСФСР раҳбариятининг жумҳурият миллий-давлат тузилишига нисбатан тутган позициясини ҳамда Россия Федерацияси субъектлари ўртасидаги ўзаро муносабатлар характерини баён қилди. У мазкур муаммоларнинг мураккаблигини таъкидлаб, мухторият вакилларини янада яқинроқ ҳамкорлик қилишга даъват этди.

Учрашув қатнашчилари кўпгина таклифлар айтдилар. Иттифоқ шартномасида ижтимоий-нуфус сиёсати тўғрисидаги масала хусусида тўхталиб ўтиш, мухториятларга ўз хоҳишларига кўра бошқа жумҳуриятларга чиқиш ҳуқуқини бериш ва ҳатто миллий-давлат бўлиниши иборасидаги «мухторият» сўзини умуман чиқариб ташлаш ва улар тўғрисида гапирганда «жумҳуриятлар таркибидаги жумҳуриятлар» дейиш каби таклифлар шулар жумласидандир.

Хилма-хил фикрлар билдирилди, лекин тўпланганлар бир масалада якдил бўлишди. У ҳам бўлса иттифоқни ихтиёрийлик ва тенг ҳуқуқлилик қоидаларига асосланган яхлит ва мустаҳкам давлат сифатида сақлаб қолиш заруратидир.

Йиғилганлар учрашувдан қаноат ҳосил қилганликларини ва янги иттифоқ шартномасини тайёрлаш жараёнида фаол иштирок этишга тайёр эканликларини билдирдилар.

В. ЗЕНЬКОВИЧ,
ТАССнинг парламентдаги мухбири.

Бугун—ўрмон ходимлари куни

НОЗ-НЕЪМАТ КОНИ

Халқ турмушини ўрмонларсиз тасаввур қилиб бўлмайди. Улар табиат кўрки, ҳаёт зийнати, кўпдан-кўп неъматлар манбаидир. Ўрмонлар борки, турмушимиз фаровон, дастурхонимиз тўкин. Шу боис ўрмон ходимлари олдига ҳам катта вазифалар қўйилмоқда. «Ўзбек ўрмони» иттифоқ-жумҳурият ўрмон хўжалиги ишлаб чиқариш бирлашмасининг бош директори, қишлоқ хўжалиги фанлари доктори А. А. Хоназаров билан суҳбатимиз мазкур соҳа меҳнаткашларининг шу кунларда қилаётган ишлари, олдинда турган муаммоларга бағишланди.

— Абдушукур Абдухалилович, ўрмон ходимлари кунини тантана сифатида нишонлаш одатга айланган. Соҳа меҳнаткашлари ўз анъанавий байрамини қандай кутиб олмоқдалар?

— Ходимларимиз амалга оширадиган вазифалар қамрови кенг. Зиммамизга ўрмон хўжалигини юритиш билан бирга ёрдамчи хўжаликлар, асаларичилик, чорвачиликни ривожлантириш, халқ истеъмол моллари етиштириш, ўрмон неъматлари тайёрлашни кўпайтириш вазифаси юкланган. Шуни таъкидлаш керакки, ўрмончиларимиз сидқидилдан ҳормай-толмай меҳнат қилмоқдалар. Кўп соҳаларда белгиланган топшириқлар муваффақиятли адо этилмоқда.

Халқ ўрмонларни яшил хазина деб бежиз айтмаган. Қаер дарахтзор бўлса, ўша ернинг ҳавоси тоза, иқлими мўътадил. Ўрмон — неъматлар кони, айни чоғда табиий офатлар қалқонидир. Улар катта халқ хўжалиги вазифасини бажаради, оби ҳаётни сақлаш ва тартибга солиш, тупроқни муҳофаза қилиш, санитария-гигиена соҳасида муҳим роль ўйнайди. Ўрмонларни эҳтиёт қилиб қўриқласак, кўпайтирсак, нур устига аъло нур. Бундан эл-юрт катта фойда кўради.

— Ҳар соҳада бўлганидек, ўрмон хўжалигининг ҳам ўз тарихи бор. Тармоқ ходимларининг босиб ўтган йўли ҳақида қисқача сўзлаб берсангиз.

— Улуғ Октябрь инқилоби ғалаба қозонгандан кейин қабул қилинган Ер тўғрисидаги декретга мувофиқ ўрмонларнинг давлат тасаррруфига ўтказилиши ўрмон хўжалигини социалистик қайта қуришни бошлаб берган дастлабки муҳим тадбир бўлди. Ўзбекистон ўрмон хўжаликлари олдига дарахтзорларни қайта тиклаш, қўриқланадиган ерларни муҳофаза қилиш, янги ўрмонлар бунёд этишни йўлга қўйишдек ҳаётий вазифалар қўйилди. Жумҳуриятнинг барча ҳудудларида қумлоқларни ўрмонларга айлантириш жадал олиб борилди. Олимларимиз дарахтларнинг янги навларини яратиш устида ишладилар.

1947 йил ўрмон хўжалигини юритишда бурилиш йили бўлди. Жумҳурият Ўрмон хўжалиги министрлигининг ташкил этилиши бу соҳани халқ хўжалигининг мустақил тармоғи сифатида ривожлантиришга имконият яратди. Ўрмон хўжаликлари тузилиб, тоғларда дарахтзорлар барпо этиш, уларни парвариш қилишни йўлга қўйиш, манзарали ва мевали кўчатлар етиштириш ишлари қулоч ёйди.

Ўрмон хўжалиги илмий-тадқиқот институтининг ташкил этилиши эса янги фан тармоғининг ривожланишига йўл очди. Бу соҳа билан шуғулланувчи олимлар, мутахассислар етишиб чиқдилар. Бошқача айтганда, ўрмон хўжалиги илмий асосда юритиладиган бўлди.

— Жумҳуриятимиз ўрмонларининг шу кунлардаги аҳволи қай даражада?

— Ҳозир Ўзбекистон ССР ўрмон майдонининг умумий фонди 6.008 минг гектарни ташкил этади. Унинг 5.135 минг гектари давлат ўрмон фондига, 715 минг гектари совхозларга, 6,7 минг гектари колхозларга, 4,5 гектари Ўрта Осиё ўрмон хўжалиги илмий-тадқиқот институтига қарайди. Ўзбекистон ССР Табиатни муҳофаза қилиш давлат комитети тасарруфида 87,5 минг гектар, Туркистон ҳарбий округи ихтиёрида 9,6 минг гектар, иттифоқ қарамоғидаги Чотқол қўриқхонасининг 35,2 минг гектар ўрмонлари бор.

Бошқача айтганда, дарахтзорлар жумҳурият бутун ерларининг 13 фоизини қамраб олган. Аҳоли бошига тақсимлаганда 0,1 гектардан тўғри келади. Мамлакатда эса бу кўрсаткич 3,3 гектар.

Ҳозирги пайтда 45 та ўрмон хўжалиги, 6 та қўриқхона, 5 та ўрмон мелиоратив станцияси, 1 доривор ўсимликлар етиштириш билан шуғулланувчи тажриба совхози, Зомин халқ боғи, «Ўзбек ўрмони» иттифоқ-жумҳурият ўрмон хўжалиги ишлаб чиқариш бирлашмасига қарашли бир қанча ташкилотлар бу соҳада иш олиб бормоқда.

Ўрмонларимиз тўрт минтақага жойлашган. Улар тоғ, қумли дашт, ўтлоқ, водий зоналарига киради.

— Яқинда ўрмон ходимларининг биринчи қурултойи бўлиб ўтди. Бу анжуманнинг қувончли томони шундаки, у Ўзбекистон тарихида илк бор ўтказилди. Қурултойда ўрмон хўжаликларини ривожлантириш режалари белгиланди. Шу ҳақда сўзлаб берсангиз.

— Дарҳақиқат, жумҳуриятимиз тарихида илк маротаба ўтказилган ўрмончиларнинг биринчи қурултойи соҳа билан шуғулланувчи ходимлар ҳаётида катта воқеа бўлди. Унда ўрмон хўжалигини бундан буён ривожлантириш режалари ишлаб чиқилди, ўрмончининг виждон кодекси қабул қилинди. Қурултойда алоҳида таъкидланганидек, ўрмончи чуқур билимли, фаол, хўжалик масалаларини мустақил ҳал этувчи, масъулиятни қалбдан ҳис қилган, ҳар томонлама етук ходим бўлиши керак. Қайта қуриш сиёсати олдимизга ана шу вазифани қўймоқда.

Ўрмончиларга ҳақ тўлаш қониқарли аҳволда эмас. Қурултойда иқтисодий масалаларни тубдан яхшилаш, ўрмончиларнинг турмуш даражасини юксалтириш кераклиги таъкидланди. Бунинг учун келгусида олдимизда турган вазифаларни муваффақиятли амалга оширишимиз лозим. Оролнинг қуриб бораётган тубини, умуман денгизбўйи минтақасини дарахтзорларга айлантиришимиз, табиатни муҳофаза қилишни яхшилашимиз, янги ўрмонлар барпо қилиб, улар парваришини кучайтиришимиз даркор.

СССР Олий Советининг «Мамлакатни экология жиҳатидан соғломлаштиришнинг долзарб тадбирлари тўғрисида»ги қарорига мувофиқ колхозларга қарашли ўрмонлардан бошқа барча дарахтзорларни бизнинг тасарруфимизга ўтказиб бериш мўлжалланмоқда. Ҳозир иттифоқнинг тегишли ташкилотларида мазкур масала юзасидан ҳужжатлар тайёрланмоқда. Бундан ташқари ёнғоқлар, тераклар ўстириш учун яроқли ерларни, сув омборлари атрофларини, катта ва кичик дарёлар адоқларини ҳам ўрмон хўжаликларига ўтказиб бериш масаласини ҳал этишимиз даркор.

Айни чоғда Ўзбекистон ўрмон хўжалигини 2005 йилгача ривожлантириш дастури ишлаб чиқилмоқда. Келгуси йилдан бошлаб ўрмончилар сони икки ҳисса кўпайтирилиб, 1.500 кишига етказилади. Ана шунда 1995 йилга бориб маҳсулотлар тайёрлаш 1,5 баробар, мева етиштириш 1,3, барча турдаги ёнғоқлар тайёрлаш 1,5, асал олиш икки ҳисса кўпаяди. Умумий даромад икки баравар ўсади.

Қисқаси, олдимизда катта вазифалар турибдики, уларни муваффақиятли амалга ошириш ўрмон хўжаликлари иқтисодиётини кўтариш, ходимларимизнинг турмуш даражасини юксалтириш имконини беради. Ходимларимиз бу йўлда ҳормай-толмай меҳнат қилаверадилар.

Суҳбатни
Т. СОЛИЕВ олиб борди.

Чирчиқ ўрмон хўжалигига қарашли ерлар гўзал ва жозибадорлиги билан киши эътиборини жалб этади. Табиатнинг бу сўлим, шифобахш неъматларга бой гўшасини муҳофаза қилишда ўрмончи Умарқул Туроповнинг хизмати катта бўлаяпти. У 40 йилдан бери севган касбини ардоқлаб, касбдошларига ўрнак кўрсатаётир. Умарқул аканинг фарзандлари ҳам ота изидан бориб, ўрмон бойлигини кўпайтиришда унга яқиндан ёрдам беришаяпти.

СУРАТЛАРДА: 1. Умарқул Туропов набираси Динора билан. 2. Чотқол тизмаларининг кузги манзараси.

И. ПОРТНОВ олган суратлар.

ЧЕТ ЭЛ ХАБАРЛАРИ

МОСКВАДА ИМЗОЛАНГАН ШАРТНОМА ХУСУСИДА АЙТИЛГАН ФИКРЛАР

● БОНН. (**ТАСС мухбири Владимир СЕРОВ**). ГФР канцлери Гельмут Коль Германияга муносабатни узил-кесил тартибга солиш тўғрисида Москвада имзоланган шартномани немис бирлиги йўлидаги яна бир босқич, деб атади. СССР, АҚШ, Буюк Британия, Франция, ГФР ва ГДР ташқи ишлар министрларининг «икки плюс тўрт» формуласи асосида олиб борган музокараларининг ушбу якунловчи ҳужжати немис бирлиги барча дўстларимиз, иттифоқчиларимиз, қўшниларимиз, барча европаликлар розилиги билан амалга оширилаётганлигини ишонарли тарзда тасдиқлайди, деб таъкидланади канцлернинг бу ерда тарқатилган баёнотида. Ҳозирги замон тарихида биринчи марта мамлакатлар урушларсиз, жабр-жафоларсиз ва можароларсиз бирлашмоқда.

Немислар бирлашишининг Умумевропа доираси, деди Г. Коль, Европада хавфсизлик ва ҳамкорлик кенгаши жараёни янада ривожланиб, муқаррар тус олаётганида, қуролсизланиш ҳамда НАТО билан Варшава шартномаси ташкилоти ўртасида шериклик муносабатларини ўрнатиш йўли билан ҳарбий блоклар муҳолифлигини бартараф этишда ўз ифодасини топмоқда. ГФР ва ГДР ҳукуматлари ядро, биологик ва кимёвий қуроллардан воз кечганликларини тасдиқлаб ҳамда бўлажак герман қуролли кучларини 45 фоиз қисқартириш мажбуриятини олиб, бу ишга кўмаклашдилар.

Москва ҳужжати, деб таъкидлади эркин демократик партия раиси О. Ламбсдорф, урушдан кейинги давр тугаганлигини билдиради ва Европада янги тинч ҳамкорлик даврини бошлаб беради. Уруш тугаганидан сўнг 45 йил ўтгач, бу ҳужжат Германиянинг тўла суверенитетига йўл очиб беради.

Христиан демократлар иттифоқининг бош котиби Ф. Рюе шартноманинг имзоланишини «бутун Европа учун тинчлик хабари» деб атади. Бутун Европанинг бирлигига эришиш бирлашган Германиянинг олий мақсадидир, деб ҳисобламоқда у.

● ПАРИЖ. (**ТАСС мухбири Сергей БАТИРЕВ**). Германия муносабатларини узил-кесил тартибга солиш тўғрисидаги шартнома хусусан келгусида бирлашган Германия томонидан «ҳар қандай ҳудудий даъволарни» истисно этганлиги учун ҳам «икки плюс тўрт» формуласига асосланган музокараларнинг жуда яхши натижаси бўлди. Франция ташқи ишлар министри Ролан Дюма РТЛ радиостанцияси мухбири билан суҳбатда шу ҳақда гапирди.

Шартнома, деди у, бирлашган Германия қандай бўлишини аниқ белгилаб берди: гап ҳозирги ГФР, ГДР ва Берлин ҳудудлари тўғрисида бормоқда. Шартнома иккинчи жаҳон урушидан олдин бўлгани каби бошқа мамлакатларда яшаётган немис миллатига мансуб камчилик аҳоли томонидан ҳар қандай ҳудудий даъволар бўлишини истисно этади. Бу ҳужжат, деб таъкидлади Франция министри, Одер-Нейсе чизиғи бўйлаб Германия-Польша чегарасини абадий қайд этиб қўяди. «Эндиликда бу чегара даҳлсиздир», — деди Р. Дюма.

● ВАШИНГТОН. Москвада Германия муносабатларини узил-кесил тартибга солиш тўғрисидаги шартноманинг имзоланиши тарихий воқеадир. «Икки плюс тўрт» жараёнининг муваффақиятли тугаши — барча томонлар зўр бериб қилган иш ва яхши ниятнинг натижасидир, — деди Оқ уйнинг матбуот котиби Марлин Фицуотер журналистлар учун навбатдаги брифингда.

Си-Би-Эс телекомпанияси навбатдаги янгиликларни эшиттириш чоғида таъкидлаганидек, «иккинчи жаҳон урушидаги собиқ тўрт иттифоқчи келгуси ойда Германияни бирлаштириш учун йўлни тозалаш тўғрисида келишиб олдилар. Бунинг эвазига у янги Германия ядро қуролига эга бўлишдан воз кечиши, ўз қуролли кучлари қудратини чеклаб қўйиши ва уруш натижасида қўлдан кетган ерга ҳеч қачон даъво қилмаслиги тўғрисида ёзма кафолат бериши лозим».

«Иккинчи жаҳон уруши» ҳақиқатда тугаганидан сўнг қирқ беш йил ўтгач ниҳоят чоршанба куни Москвада расмий равишда тамом бўлди, — деб таъкидланади Эй-Би-Си телекомпаниясининг шарҳларида. — Ҳужжатнинг имзоланиши «совуқ уруш» ҳам тугаганлигининг яна бир далилидир.

● ВЕНА. (**ТАСС мухбири Владимир СМЕЛОВ**). Москвада «икки плюс тўрт» формуласи асосидаги музокараларнинг муваффақиятли тугалланиши, Германия муносабатларини узил-кесил тартибга солиш тўғрисидаги шартнома имзоланиши натижасида Марказий Европадаги «сиёсий куйдирги» тугатилди. Австрия ташқи ишлар министри Алоис Мок Швейцария телевидениеси мухбири билан суҳбатда шу ҳақда гапирди.

Министрнинг гапларига қараганда, деди бу ерда Альп тоғидаги жумҳурият Ташқи ишлар министрлигининг расмий вакили, ажратиб юборилган халқнинг яна қўшилиши муҳим аҳамиятга эга. А. Мок бу воқеа тинч ва демократик йўл билан амалга ошганлигини табриклади.

(ТАСС).

Далил ва шарҳ

ИШ КЎПАЙИШИ АРАФАСИДАГИ ТАНГ ВАЗИЯТ

Ўзбекистон ССР Вазирлар Кенгаши жумҳурият электр станцияларида, саноат корхоналарида кадрларнинг ишлаб қолиши юзасидан тадбирлар ишлаб чиқди. Мазкур ҳужжат кадрларнинг кўчиб юриши ва қўнимсизлигини қисқартириши керак.

Жумҳурият ҳукумати вазирликларга, маҳкамаларга, вилоят ижроия комитетларига кадрлар қўнимсизлиги ва мутахассислар ишдан бўшаб кетаётганлигининг сабабларини чуқур ўрганишни топширди. Тадбирларда ёқилғи-энергетика комплекси корхоналари ривожланган жойларда меҳнат коллективларининг теварак-атрофдаги мавзелар аҳолиси билан алоқаларини мустаҳкамлаш масалаларини ҳал этиш кўзда тутилган. Бунинг учун капитал маблағлар умумий ҳажми ҳисобига теварак-атрофдаги аҳоли пунктларида ижтимоий-маиший мақсадлардаги объектлар қуриш кўзда тутилган. «Ўзбекэнерго» ишлаб чиқариш бирлашмасига, «Ўзбекгидроэнергострой» трестига Ўзбекистон ССР Давлат план комитети билан биргаликда шу масалани ҳал этиш топширилди. Тошкент политехника институтининг Ангрен, Ширин, Қарши, Навоий, Тахиатош, Нурobод ва Нуристондаги кечки ва сиртқи бўлимларига истисно тариқасида қўшимча равишда талабалар қабул қилиш мўлжалланган.

Ҳунар-техника билим юртларидаги энергетика корхоналари учун электр ва иссиқлик монтажчилари, эксплуатация қилувчилар тайёрлайдиган гуруҳларни кўпайтириш ва бошқа мутахассислик гуруҳлари ихтисосини шу соҳалар билан алмаштириш зарур деб топилди.

Тошкент, Қашқадарё, Сирдарё вилоят ижроия комитетларига, манфаатдор вазирликлар ва идораларга Нурobод, Нуристон ва Ширинни соғлиқни сақлаш, ижтимоий-маданий-маиший ва савдо объектлари билан таъминлаш масаласини ҳал этиш топширилди.

Тадбирларда жумҳурият ҳукуматининг сиёсатини, хусусан «Ўзбекистон ССР давлат тили тўғрисидаги қонун»ни амалга ошириш ҳамда Ўзбекистонда истиқомат қилувчи барча миллат ва элатларнинг ижтимоий жиҳатдан ҳимоя қилинишини таъминлаш сиёсатини аҳолига мунтазам равишда тушунтириб бориш кўзда тутилган. Бу ишларни амалга оширишда оғиб кетишларга йўл қўйилмаслигини муттасил назорат қилиб туриш кераклиги таъкидланган.

* * *

— Совуқ кунлар бошланиши билан энергетикларнинг иши бошидан ошиб кетади. Бу вақтда барча энергоблоклар тўла қувват билан ишлайди. Гарчи қиш келишига ҳали анча вақт бор бўлса-да, жумҳурият ҳукумати ёқилғи-энергетика комплексидаги аҳволни барқарорлаштириш тадбирларини ишлаб чиқди. Бу, ушбу соҳада аҳвол оғир эканлигини тасдиқлайди.

Бир неча кун аввал ЎзТАГнинг Сирдарё вилоятидаги ўз мухбири Ўзбекистон энергетикасининг байроқдори бўлган Сирдарё ГРЭСида мутахассислар ишдан бўшаб кетиши ҳоллари тобора кўпаяётганлигини хабар қилди. Чунончи, цех, смена бошлиқлари, етакчи инженерлар ва техниклар кетиб қолмоқдалар. У ердаги вазият шундайки, ҳозир ҳар бири 300 минг киловатт қувватга эга бўлган иккита энергоблокда ишлайдиган одамнинг ўзи йўқ.

Қашқадарё вилоятидаги ўз мухбиримизнинг хабар беришича, Талимаржон ГРЭСи қурувчилари яшайдиган Нуристон посёлкасидан тобора кўпроқ кадрлар кўчиб кетмоқда.

Бундай аҳволнинг сабаби нимада? Бунинг бир неча сабаби бор. Биринчидан, мамлакатда ва жумҳуриятда ниҳоятда мураккаб объектлар бунёд этаётган энергетикларга ва қурувчиларга нисбатан салбий муносабатда бўлинмоқда. Турли норасмий ташкилотлар экология байроғи остида бирлашиб, янги қурилишларга қарши чиқмоқдалар. Лекин чиройли шиорлару даъватлар ортидан ҳеч ким эртанги кунга назар ташлашга ҳатто уринмади ҳам. Энергетика объектларисиз эса жумҳурият иқтисодий имкониятларини ўстириш, унинг мустақилликка эришиши тўғрисида гап ҳам бўлиши мумкин эмас.

Иккинчидан, қурувчилар ва эксплуатация қилувчилар йиллар мобайнида уй-жой учун навбат кутиб туришибди. Уларнинг посёлкаларида мактаблар, болалар боғчалари, дўконлар кам. Бу ерда озиқ-овқат маҳсулотларини сотиб олиш қийин. Миллатлараро муносабатлардаги мураккаб вазият эса уларда асосли ташвиш уйғотмоқда. Уларнинг кўпчилиги «биз ижтимоий жиҳатдан ҳимоя қилинганимизни ҳис этмаяпмиз» деган фикрни билдирмоқда.

Аниқ вазият ана шундай. Шунинг учун келаётган қиш фаслида биз янги график асосида ишлашимиз ва яшашимизга тўғри келса ажаб эмас. Электр энергияси етишмаслиги туфайли ишлаб чиқаришларнинг бир қисмини ўзгарувчан график асосида ишлашга ўтказишга тўғри келади. Кимлардир якшанба куни дам олади, кимлардир душанба куни ва ҳоказо.

Она-Ватан бўйлаб

● МОСКВА. СССР Халқ хўжалиги ютуқлари кўргазмасининг «Геология» павильонида «Халқаро уй-рўзғор моллари-90» кўргазмаси очилди. Унинг ташкилотчиси бўлган Ҳиндистоннинг «Жети А. Р. Н.»» фирмаси аввало тижорат мақсадларини кўзламоқда. Эркин алмаштириладиган валюта ёки ҳинд рупийси бўлган корхоналар ва ташкилотлар маҳсулотларни томоша қилибгина қолмай, уларни сотиб олиш имкониятига ҳам эга бўладилар. Бевосита мол айирбошлаш ҳам мумкин.

● ТАЛЛИНН. Эстония пойтахтида ташкил қилинган курсларда экстрасенслар ва ноанъанавий табобат мутахассислари ўз биология майдонини бошқариш, унинг ёрдамида ўзини ва яқин кишиларини даволашни ўргата бошладилар. Диабет, этилекция ва онкология хасталикларига чалинган беморлардан ташқари ҳар бир киши у ёки бу даражада қўл теккизмасдан массаж қилиш усулларини ўрганиб олиши мумкин. Талабаларга овқатланиш, ухлаш ва тўғри нафас олиш бўйича тавсиялар берилади.

● КИШИНЕВ. Жумҳурият пойтахтида ва шаҳар теварагида яқинда хориждан келган сайёҳлар учун сузиш ҳавзалари, теннис майдончалари, ресторанлар ва барлар пайдо бўлади. Буларнинг барчаси илгари юқори лавозимли шахсларга хизмат қилган ва яқин кунларгача ёпиқ бўлган боғ ҳовлилар ҳамда меҳмонхона комплекслари негизида барпо этиладн. Америка томони Молдова ССР ҳукумати билан ана шу ҳашаматли биноларни ижарага олиш тўғрисида шартнома тузди.

● ОЛМАОТА. Дунё харитасида янги халқаро темир йўл пайдо бўлди. СССРнинг Дўстлик станцияси билан ХХРнинг Алашанькоу станцияси ўртасидаги чегарадан ўтиш жойида темир йўл излари туташтирилди. Шу тариқа илгари машҳур «ипак йўли» ўтган жойда қитъалараро «дўстлик йўли» ғояси рўёбга чиқарилди.

● ВЛАДИКАВКАЗ. Казбекнинг оппоқ қор қоплаган чўққисидан осмонга мушаклар отилди — шимолий осетиялик, шунингдек барча иттифоқдош жумҳуриятлардан тўпланган 150 нафар альпинист шу тоғ чўққисини оммавий равишда забт этди. Сафар шимолий осетиялик Совет Иттифоқи Қаҳрамонларига бағишланди. Булутлардан баланд чўққида альпиниада иштирокчилари СССР Давлат байроғини ўрнатдилар, ёдгорлик тахтасини қолдирдилар.

(ТАСС).

КЕНГАШ ТУГАДИ

ПРАГА. 1990 йил 11 сентябрь куни АДН, БТА, МТИ, ПАП, Ромпрес, ТАСС ва ЧТК ахборот агентликларининг етакчи вакиллари Чехословакиядаги Рабштейн шаҳрида минтақа ҳамкорлиги муаммоларига бағишланган кенгашда учрашдилар. Унинг ишида матбуот агентликлари Европа уюшмасининг президенти ва бош котиби кузатувчи сифатида иштирок этдилар. Кенгашда ҳозир бўлган барча агентликлар ушбу уюшманинг аъзоларидир.

Учрашув қатнашчилари ўз мамлакатларида рўй берган ўзгаришлар ва агентликларнинг янги демократик шароитда олиб бораётган ишлари хусусида ахборот алмашдилар. Улар ҳамкорликнинг янги, аввалги сиёсий ва мафкуравий омиллардан холи тушунчаси зарурлиги тўғрисида келишиб олдилар. Кенгаш қатнашчилари янги демократия шароитида журналистларнинг янгича ҳамкорлиги бўлиши зарурлигини айтдилар. Агентликлар раҳбар ходимларининг учрашувини камида бир йилда бир марта муттасил ўтказиб туриш назарда тутилди. Бундай ҳамкорлик минтақалараро тусда бўлади. Мазкур ҳамкорлик доирасида ўтказилаётган учрашувларда Марказий ва Шарқий Европадаги бошқа ахборот агентликлари ҳам бемалол қатнаша оладилар.

ЧТК барча агентликлар, Рабштейн учрашуви қатнашчилари билан келаси мажлис ўтказиладиган вақт, жой ва бошқа тафсилотлар тўғрисида келишиб олади.

Учрашув қатнашчилари матбуот агентликлари техник директорларининг 1990 йил 4—5 сентябрь кунлари Рабштейнда бўлган конференциясининг тавсияларини тасдиқладилар. Болгария телеграф агентлигининг 1991 йилда Болгарияда агентликлар техника директорларининг навбатдаги конференциясини ўтказишга розилиги маълумот учун қабул қилинди.

Эрон АҚШга қарши «ғазот»га даъват этмоқда

Эрон Форс кўрфазидаги тангликда Ироқ томонида бўлиши мумкинлигидан қатъий огоҳлантирди. Эрон ислом жумҳуриятининг раҳбари Оятилла Ҳаменеи Америка қуролли кучларини исломнинг асосий муқаддас қадриятлари жойлашган Саудия Арабистонидан чиқиб кетишга мажбур қилиш мақсадида мусулмон мамлакатларини АҚШга қарши «муқаддас уруш» бошлашга чақирди. У Теҳрон радиоси орқали гапириб, мусулмонлар Америка минтақада ўз хавфсизлик ва мудофаа системасини барпо этишига йўл қўймасликларини айтди. Президент Буш конгрессда Ироқ Қувайтдан чиқиб кетишига эришилмас экан, АҚШнинг қуролли кучлари Форс кўрфазида тураверади, дегандан сўнг эртасига Ҳаменеи радио орқали гапирди. «Теҳран таймс» газетасининг далолат беришича, ҳозирги вақтда Эрон Ироқ нефтига айрибош қилиш учун Ироққа озиқ-овқат маҳсулотларини етказиб бериш имкониятларини кўриб чиқмоқда.

АҚШ ва бошқа мамлакатлар қуролли кучларининг Форс кўрфази районида туриши араб давлатлари позициясидаги келишмовчиликларни кучайтириб юборди. Сурия президенти Ҳафиз Асад араб дунёсида ажралиш юз берганлигини айтиб, Ироқнинг Қувайтга ҳужум қилганлиги ва уни қўшиб олганлиги «кечириб бўлмайдиган хато ва араблар учун фалокат» бўлди, деб таъкидлади. Унинг фикрича, ҳозирги вақтда асосий муаммо Форс кўрфазида хорижий қўшинларнинг мавжудлиги эмас, балки Ироқнинг Қувайтга бостириб кирганлигидир. Ҳ. Асад танглик бартараф этилиши биланоқ Америка қўшинлари минтақадан чиқиб кетади, деб ишонч билдирди.

Фаластин Озодлик Ташкилоти ижрокомининг раиси Ясир Арафат можароли вазиятдан чиқишнинг арабча йўлини топишга уриниб, Иорданияда қирол Ҳусайн билан музокара олиб борди.

(ТАСС).

ФОРС КЎРФАЗИДАГИ АҲВОЛ

Араб раҳбарлари Форс кўрфазидаги можарони тинч йўл билан бартараф этишга қаттиқ ҳаракат қилишмоқда. МАР президенти Ҳ. Муборакнинг Саудия Арабистонининг Қоҳирага келган ташқи ишлар вазири С. Ал Файсал билан сешанба куни бўлган учрашувида мазкур региондаги аҳвол хусусида гаплашиб олинди. Қувайт бош вазирининг ўринбосари, ташқи ишлар вазири шайх Сабоҳ ал Аҳмад Ас Сабоҳ ҳам Миср президенти билан маслаҳатлашиш мақсадида Қоҳирага келди. Бироқ Миср сиёсий кузатувчиларининг таъкидлашларича, араб раҳбарларининг можарони тинч ҳал этиш борасидаги барча таклифлари шу вақтгача Ироқ ва унинг иттифоқчилари қаршилигига дуч келди.

Туркия Ироқ ҳарбий қўшинларининг қўшимча қисмлари унинг чегараларига ташланганлиги тўғрисида илгари келган хабарларни тасдиқлади. Туркия маълумотларига қараганда, Ироқ кейинги кунларда чегара районларига яна 40 мингга яқин кишини жойлаштирган. Туркия миллий мудофаа вазири С. Гирайнинг айтишича, унинг мамлакати ўз мудофаа қобилиятини мустаҳкамлаш учун чора кўришга мажбур бўлмоқда.

АҚШ мудофаа вазири Р. Чейни сешанба куни қуролли кучлар ишлари сенат комитетида сўзга чиқиб, Америка қўшинлари «қанча вақт керак бўлса, шунча вақтгача, вазият юмшагунига қадар» Саудия Арабистонида бўлишини айтди. «Биз ҳар қандай шароитда ҳаракат қилиш учун етарли миқдорда қўшинларга эга бўлиш мақсадида уларни кўпайтириш зарур, деб ҳисоблаймиз». — деб таъкидлади у.

(ТАСС).

БИР ПИЁЛА ЧОЙ БАҲОНА

ДАМ ОЛИШ САҲИФАСИ

УСТА

Касби — Қашқадарё вилоятининг қадимий қишлоқларидан бири. Бу ерда Султон Мирҳайдар номи билан боғлиқ тарихий ёдгорлик бор. Кимдир уни XI асрга оид деса, бошқа биров XVI асрга мансублиги ҳақида фикр юритади. Сақланиб қолган баъзи ёзувлар эса Буюк ипак йўли бўйида жойлашган бу қишлоқнинг минг йиллар аввал ҳам мавжуд бўлганлигидан далолат беради.

Йиллар асорати, табиий офатлар ва ўзаро урушлар бу обидаларнинг бир қисмини вайрон қилди. Уни таъмирлаш ишлари ҳам бугунги кунда суст олиб борилаяпти. Султон Мирҳайдар тарихий обидасини қайта тиклаш учун 150 минг сўм ажратилиб, режалаштириш ишлари бундан 5—6 йил илгари бошланганди. Энди бу маблағ камлик қилаяпти. Ульянов районида ташкил этилган «Қурувчи» кооперативининг бошлиғи Ҳамро Ҳасанов шу ҳақда қуйидагиларни айтди:

— Кооперативни тузишдан мақсад — районимиз ҳудудидаги тарихий обидаларни тиклаш. Биз давлат буюртмасини бажарамиз. Султон Мирҳайдар комплексини таъмирлаш бўйича ҳозирга қадар қарийб 140 минг сўмлик иш қилдик. Яна 50—60 минг сўмлик юмуш қолди. Шунинг учун вилоят ва жумҳурият тарихий обидаларни таъмирлаш ташкилотларига мурожаат этиб, бошланган ишни давом эттириш пайидамиз. Ўйлаймизки, режаларни йил охирига қадар амалга оширамиз. Шундан кейин шу обида ёнидаги сардобани таъмирлашни бошлаймиз. Унга 104 минг сўм ажратишди. Сардоба жуда ачинарли аҳволда. Ичи зах сув билан лиқ тўла.

Ўрни келганда яна бир хабарни айтиш керак: 1991 йил бошларида Султон Мирҳайдар комплексидан бир чақиримча наридаги Номозгоҳни таъмирлашни мўлжаллаяпмиз. Бунга қанча маблағ кетишини мутахассислар аниқлагач, қайта тиклаш ишларини бошлаймиз.

ТАРИХИЙ ОБИДАЛАР— ХАЛҚ МУЛКИ

Таъмирловчилар ҳузурида бўлсангиз, қайноқ меҳнат устидан чиқасиз. Бу ерда ишлаётганларнинг ҳаммаси ёшлар. Уларнинг қўли-қўлига тегмайди: кимдир ғишт олиб келаяпти, биров унга сайқал бераётир, бошқаси эса тайёрланган қоришманинг сифатини кўздан кечирмоқда.

Ёшлар сардори уста Баҳодир Қурбонов ғиштларни жой-жойига яхшилаб қўяяпти. Уни суҳбатга тортамиз:

— Қуришдан таъмирлаш мураккаб. Агар минорадан бир қатор ғишт ўпирилган бўлса, ўрнига сиғмаслиги мумкин. Асрлар оша емирилади ёки ораси каттароқ очилиб қолади. Шунинг учун таъмирлаш қурилиш сингари тез кечмайди. Ҳар бир ғиштнинг ўрнини топиб қўйиш осон эмас. Бунинг устига ота-боболаримиз санъатини ҳали яхши билмаймиз. Ғишт териш, нақш ўйиш ва безаш каби мураккаб ишлар сирлигича қолмоқда. Ҳар ҳолда ўхшатишга ҳаракат қилаяпмиз. Бажараётган ишларимиз келгуси аждодларга етиб боради, деган умиддамиз.

Баҳодир — шаҳрисабзлик. У ўрта мактабни битирганидан сўнг таъмирловчиларга шогирд тушди. Шаҳардаги тўрт-беш тарихий обидани тиклашда қатнашди. Самарқанд таъмирловчилари ҳузурида малака оширди. Устозлари унга ишонч билдиришгач, ўзи мустақил ишлай бошлади. Қарши шаҳридаги қатор обидаларни безашда иштирок этди. Мана, икки йилдирки, Ульянов райони марказидан 3—4 чақирим наридаги Султон Мирҳайдар обидасини таъмирлаяпти. Баҳодир эндигина 28 баҳорни қаршилади, куч-қувватга тўлган пайти. Ўн бир йилдан буён халқимизнинг бой ўтмишидан ҳикоя қилувчи обидаларга сайқал беришдек хайрли ишда қатнашаяпти. Меҳнат инсонни улуғлайди, деб бежиз айтмайдилар. Район меҳнаткашлари, айниқса, Касби қишлоғининг кексаю ёшлари Баҳодирнинг иззат-ҳурматини жойига қўйишади.

Унинг хайрли ишларидан яна бири шуки, кўплаб шогирдлар тайёрлади. Тўра Нуриддинов, Ражаб Севаров, Эркин Турдиев, Ўктам Тўраев таъмирлаш ишларини мустақил бажарадиган бўлдилар.

Ҳа, инсон меҳнати билан азиз. Шаҳрисабзга борсангиз, қариялар Мирҳамид мачити, Каба карвонсаройи, Қарши шаҳри аҳолиси эса Чақар ва Бекмир мачитларини ҳамда вилоятнинг энг йирик Кўкгумбаз мачитини таъмирлашда уста Баҳодирнинг ҳам ҳиссаси борлигини айтишади.

Э. ХОЛМУРОДОВ.

Хотинлар ҳазили

СУРАТДА: шу асардан бир лавҳа, ўнгдан Ўзбекистон ССР халқ артисти Ширин Азизова— Малика, артист Муқаддас Шожалилова — Ҳалима ролида.

А. ҚОСИМОВ олган сурат.

Шоир Ҳайдар Муҳаммад драматургия соҳасида ҳам бир қанча асарлар яратган. «Тошкентнинг нозанин маликаси», «Кўнгил чинни пиёла», «Элёр ботир», «Ипак гиламлар», «Чиройли аёлнинг илтимоси» каби саҳна асарлари шулар жумласидандир.

Яқинда Ҳамза номидаги ўзбек давлат академик драма театри коллективи Ҳ. Муҳаммад пьесаси асосида «Хотинлар «гап»идан чиққан ҳангома» номли икки пардали ҳажвий спектаклни саҳналаштирди. Театрнинг бош режиссёри, Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган санъат арбоби, Ҳамза номидаги республика давлат мукофоти лауреати Рустам Ҳамидов бу асарда «ҳазил тагги зил» деган ҳикмат мазмунини очиб беришга ҳаракат қилган.

КЎРИК ДАВОМ ЭТАДИ

Уйчи район маданият бўлими истеъдодли ёшларни аниқлаш мақсадида бадиий ҳаваскорлик ансамблларининг «Ватанимизни шарафлаймиз» кўрик-конкурсини ўтказишга қарор қилди. Унда ҳар бир коллективнинг томоша дастуридан катта ашула, бадиий сўз, қўшиқлар, оммавий рақслар, яккахон хонандаларнинг чиқишлари ўрин олиши шарт.

Ғолиблик учун курашаётганлар сафида «Қизил равот» совхозининг «Лола» ашула ва рақс ансамбли ҳам бор. Унга турли касб эгаларидан ташкил топган истеъдодли ёшлар уюшган.

Район марказидаги «Бобо деҳқон» чойхонасида «Лола» кўрикка тайёрлаб келган концерт программасини маҳорат билан намойиш қилди. Айниқса, ансамблнинг хушовоз хонандалари Нурмамат Ҳайитов, Содиқжон Йўлдошевларнинг «Фарғона тонг отгунча», «Санам-ей» ва Шарифжон Эргашевнинг «Қўйнимда бир ёр, кўнглимда бир ёр», Равшаной Тўхтаназарованинг «Йироқ юр», Асила Абдураҳмонованинг «Бодом гуллари» каби жозибали қўшиқлари, шунингдек, Маҳмуда Муллахўжаеванинг «Бинафша» рақси барчага манзур бўлди.

Иккинчи истеъдод

Кейинги пайтларда фольклор ансамбллари ривожланиб, уларнинг дастурлари бойиб бормоқда. «Лола» қошида ҳам фольклор труппаси фаолият кўрсатмоқда. Ҳаваскор ижрочилар асосан кекса онахонлардан иборат. Улар халқимиз ўртасида унутилаётган турли лапар ва қўшиқларни зўр жозиба билан ижро этмоқдалар. Санъатхон Камолова, Турғуной Халилова, Роҳатхон Аббосова, Норпошша Матаева, Равзахон Тоштемирова сингари онахонларнинг «Ёр-ёр», «Тановар», «Чаманнорингдан», «Чор ёр» каби қўшиқларини санъат ихлосмандлари илиқ кутиб олдилар.

«Ватанимизни шарафлаймиз» мавзусидаги бадиий ҳаваскорлик конкурси давом этмоқда. Кўрик шу йилнинг охирида якунланади.

М. ҚОДИРОВ.
Уйчи райони.

СПОРТ АХБОРОТИ

ФУТБОЛ

Иккинчи лиганинг шарқий зонасида ўтказилган галдаги учрашувлардан сўнг ўйинлар жадвалининг олдинги поғоналарини эгаллаб турган командалар ўз мавқеларини бой беришмади. Жумладан, пешқадам — Фарғонанинг «Нефтяник» командаси Ашхободда маҳаллий «Копет-Доғ» билан учрашиб, дуранг натижага эришгач, жамғармасидаги очкони 40 тага етказди. Иккинчи ўринни эгаллаб турган «Океан» коллективи ҳам сафарда дуранг натижага эришди. Находкалик футболчилар Омскда маҳаллий «Иртиш» коллективи билан учрашдилар — 2:2. Ҳозир «Океан» ҳисобида ҳам 40 очко бор.

Қўрғонтепанинг «Вахш» командасини қабул қилган Фрунзенинг «Олға» коллективи меҳмонлар дарвозасига жавобсиз учта тўп йўллади. «Зарафшон» ҳам худди шундай ҳисобда Қўқоннинг «Автомобилист» командасидан устун келди.

Бошқа учрашувлар натижаси: «Навбаҳор» (Наманган) — «Сўғдиёна» (Жиззах) — 4:0, «Спартак» (Андижон) — «Мелиоратор» (Чимкент) — 1:0, «Химик» (Жамбул) — «Сурхон» (Термиз) — 1:0, «Шахтёр» (Қарағанда) — «Трактор» (Павлодар) — 0:1, «Қайсар» (Қизил-Ўрда) — «Динамо» (Барнаул) — 1:0, «Звезда» (Иркутск) — «Амур» (Благовещенск) — 2:1.

Ўйинлар жадвали

	Ў	Т	О
«Нефтяник»	29	44-19	40
«Океан»	28	45-22	40
«Мелиоратор»	30	56-27	39
«Навбаҳор»	29	44-26	39
«Амур»	27	31-18	35
«Олға»	28	46-30	34
«Химик»	29	35-27	34
«Трактор»	29	41-34	31
«Экибастузчи»	29	35-38	30
«Сўғдиёна»	30	27-37	29
«Звезда»	30	36-34	28
«Вахш»	30	39-48	27
«Динамо»	29	31-43	26
«Автомобилист»	30	38-39	26
«Иртиш»	30	35-41	26
«Шахтёр»	30	31-36	26
«Қайсар»	30	19-30	26
«Целинник»	29	21-29	25
«Копет-Доғ»	29	44-38	24
«Зарафшон»	29	30-41	24
«Сурхон»	29	22-45	22
«Спартак»	27	24-72	9

* * *

Ўтган жума куни олий лигада ягона учрашув бўлиб ўтди. Москва армиячилари Днепропетровскнинг «Днепр» клубини қабул қилдилар. Қизиқарли ўтган матч 2:1 ҳисобида меҳмонлар фойдасига ҳал бўлди.

САМБО

Краснокамск шаҳрида қизлар ўртасида Бутуниттифоқ мусобақаси ўтказилди. Бу турнирда айниқса красноярсклик Л. Захаренко ва бокулик З. Гусейнова ўзларини кўрсатиб, олти учрашувда соф ғалабага эришдилар. Бошқа вазнларда Н. Куликова (Ленинград), Е. Бирюкова (Нижний Новгород), С. Захаренко (Красноярск), О. Понарина (Елец), Е. Кутцая (Житомир), Н. Волокитина, О. Любченко (иккаласи Краснокамскдан) ва минсклик Е. Козловская ғалаба қозондилар.

ГИМНАСТИКА

Минскдаги спорт комплексида хотин-қизлар ўртасида мамлакат чемпионати якунланди. Команда ҳисобида касаба уюшмалари Бутуниттифоқ кўнгилли физкультура ва спорт жамияти вакиллари ғолиб чиқдилар. Шахсий ҳисобда рigaлик Е. Сазоненко зафар қучди. Херсонлик Н. Калинина иккинчи, рigaлик Н. Лашенова учинчи ўринни эгалладилар.

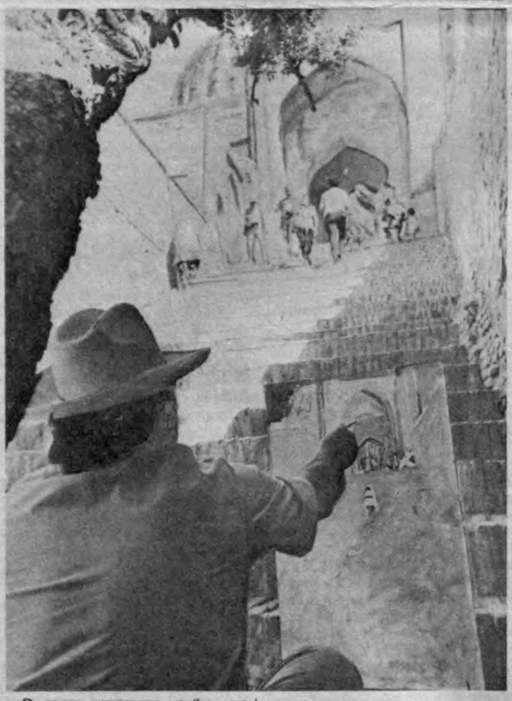

Рассом ижодида ҳаёт нафаси.

Б. АЛИМОВ олган сурат.

СЎЗЛАЙДИГАН МУРДА

Уни негадир Шараф деб аташади. Исм-шарифи Шарофиддинми, Шариф ё Машарифми, ҳар қалай шунга яқин. Эҳтимол, ёшлигида бинойидек, бўйи-бастига ярашиқ хулқи бўлгандир. Келгусида шараф орттирсин, деб орзу қилишгандир.

Э, нима қилди бу одам ўзи дерсиз? Ҳеч нима. Қотил эмас, уй талагани йўқ. Пичоқсиз одам сўйгани, йиғламай йиғлатгани, қуймай куйдиргани ҳарқандай жиноятдан баттар. Унинг қалбида қандай ният борлигини биргина ўзи билади. Хотини бечорага минг раҳмат! Ўзини томдан ташлайман, деганида йиғлаб-сиқтаб аранг раъйидан қайтарди. Ўзимни ўзим сўяман, деганида тавба-тазарру қилди. Буткул бош олиб кетаман, деганида қўни-қўшнини ўртага солди.

Олақарға ғақ-ғақлаб ўз сирини очгандек, Шараф ҳам найрангларининг охири кўринмай, ўзининг икки рангли афт-ангорини, икки оҳангли овоз «устаси» эканини ўзи ошкор этди. Пичоқ суякка қадалса, сабот тентакликка, орият душманликка ўрин бўшатади. Ўшанда худони ҳам тинч қўймайсан киши.

Шараф нуқул қилмишларини ниқоблаш, ўзига нисбатан бошқаларда раҳм-шафқат уйғотиш йўлларини изларди. Ахир, танбеҳ устига танбеҳ эшитавериш, ҳатто маошини ҳам хотинининг имзо чекиб қуртдек санаб олиши унга номаъқулгина эмас, жон азобидай туюларди. Улфатчилик — умр гули бўлса! Гоҳ эрта, гоҳо кеч келишнинг, гоҳида эса келмасликнинг нимаси айб?

— Йўқ, кўнгил истагандай яшамасликдан ўлим афзал, — деди у қатъий. — Мен эркан, жиловим хотинда эмас, ўзимда, ердаги худо қўлида бўлади. Бунинг имкони борми? Ҳа, Лекин бу сўнгги чора эмас.

Ҳажвия

Катта мақсад йўлида у кичик манфаат баҳридан ўтди. Шакаргуфторликни бугун бир чеккага суриб, хотинидан барвақт уйга келди. Йўл-йўлакай дўконга кириб, узун арқон олди. Мол боғлаш учун эмас, ўз бўйнига ташлаш учун. Шараф уйга кирди-ю безовта бўлди. Арқонни қаерга ташласин, ахир? Ҳамма хонанинг томи силлиқ. Йўқ, у бошқа хоналарга эмас, фақат ҳовлига кираверишда осилиб туриши керак. Шундагина хотинининг кўзи тушади.

— Э, ипни осиш учун ҳам қурбонлик қилиш керак экан-да,

Шараф шотини келтирди ва томнинг икки жойидан фанерини қўпориб, эҳтиёткорлик билан сиртмоқ ясади. Кейин арқонни бўйнидан ўтказиб, икки қўли билан уни маҳкам ушлаганча кимнидир кутиб тураверди.

Орадан кўп ўтмай оёқ товуши эшитилди. У дарҳол остидаги курсини итқитиб, жонжаҳди билан қўлларига зўр берди. Кўзларини юмганча осилиб тураверди.

— Қумрихон-у, ҳо Қумрихон, — эшикни ярим очган қўшнисининг қўнғироқдек овози жаранглади. У ичкарига қадам қўйди-ю қотиб қолди. Бироздан сўнг ўзига келиб: «Бечора, жойинг жаннатда бўлсин», — деди-ю негадир яна уй бекасининг номини айтди. Акс садо келмади. Сўнгра у тўрга ўтиб, хаш-паш дегунча шкафни титкилай бошлади. Қумрибонунинг марварид қошли олтин узугини ўрта бармоғига, қутичадаги 520 сўм пулни чўнтагига солиб, ими-жимида орқасига қайтди. Қиялаб ўтаётганда «мурда»га ўқрайиб; «Илоё жаннат иссиқ бағрига олсин сени», — дея одимини тезлатди. Шу тоб ғойибдан момақалдироқдай овоз гулдиради:

— Тўхта, жаннатга ўзинг кет! Мурданинг кўзи кўрмайди, тили забонсиз деб ўйладингми? Қўшни эмас, аблаҳнинг ўзисан. Пайт пойлаб юрган экансан-да, Қўлим толди, курсини тикла...

Қўшни чақчайган кўзини ҳам юма олмай, гуп этиб қулади. Хона энди ҳақиқий мурдалик бўлганди. Тирик мурда эса кўзларини катта очиб, мушаклар зирқирашидан инграрди:

— Дод, ким бор? Ўғрини тут, мени қутқаз, ҳой одамлар!

Арслон ОТАЖОНОВ.

Фарзандларингизга ўқиб беринг

СУҲБАТ

ТЕРАК ШАФТОЛИГА:
Сенга боқдим,
Лол бўлиб,
Қолибсан-ку
Чол бўлиб.
ШАФТОЛИ ТЕРАККА:
— Аввал қара
Юкимни,
Кейин чиқар
Ҳукмни.
ЖЎЖА:
Жўжа кўриб ўрдакчани,
Туриб қолди
Койиниб:
— Ариқ бўйлаб
Юриб тагин,
Оқиб кетма
Тойиниб.
БАҚАЛАР:
— Осмон таги
Қораймоқда,
Ёмғир ёғар
Шекилли.
Кел, иккимиз
Сув остига,
Иккимиз ҳам
Ирғийлик.

ТУҒИЛГАН КУНИМ

Иккига кириб қолдим,
Чопқиллаб юриб қолдим.
Сўрғични ҳам ташладим.
Қанд ғалвасин бошладим.
Туғилган куним демак,
Олиб келинг торт, пашмак.

Одил АБДУРАҲМОН.

БИЛАСИЗМИ?

Чирмовиқ-пальма дарахти дунёдаги энг узун ўсимлик ҳисобланади. Айримларининг узунлиги 300 метрдан ошади. Сайёҳлар уни «шайтон арқони» деб атайдилар. Бу ўсимлик ўсиб ётган ердан ўтиб бўлмайди.

* * *

Энг кичкина ўсимлик — пакана росянка (ботқоқликларда учрайдиган ҳашаротхўр ўт) Австралия яқинидаги Тасмания оролида ўсади. Барглари шу қадар кичкинаки, эни икки миллиметр, танасининг узунлиги эса бирикки сантиметр.

* * *

Жанубий-шарқий Осиёнинг тропик ўрмонларида, Индонезия ва Филиппин оролларида Арнольди ўсимлиги — рафлезия ўсади. Унинг гули дунёда энг катта бўлиб, на илдизи, на танаси бор. Бошқа ўсимликларга илашиб олиб, унинг ширасидан озиқланади.

* * *

Дунёдаги энг кичкина гул эса вольфиядир. Катталиги тўғноғич бошчасича келади.

* * *

Мексикада шундай бир ўсимлик бор: гуллари рангини ҳар куни бир неча бор ўзгартиради. Масалан, тонгда оқ бўлади, сўнгра атиргул рангини ола бошлайди, тушга бориб тўққизил тусга киради, оқшомда бинафша рангини олади, тун қоронғиси тушганда яна аслига қайтиб, оппоқ бўлади.

Фақат шунда, яъни оқ тус олгандагина ҳид таратади.

* * *

Шимолий Америка оқ акас ватанидир. У Европага XVII аср ўрталарида келиб қолган.

Оқ акас Россияда биринчи марта Одессада XIX аср бошларида экилган.

* * *

Қумли ерларда яшайдиган сарғиш юмронқозиқ ухлашда рекордчи ҳисобланади. Кун кучли исиб кетиб, сув етишмаган йилларда у июндаёқ уйқуга кетади. Бу қиш уйқусига уланиб кетиши мумкин.

Юмронқозиқ шу тариқа йилнинг тўққиз ойини уйқуда ўтказади.

Қатра

ҚИСМАТ

Жийда дарахтининг юқори шохи пасткисига мақтанди:

— Қандай бахтлиман. Қуёш нурига аввал мен тўяман. Меваларимни қара, қип-қизил, маржондек. Мазаси ҳам шунга яраша. Сеники эса офтоб кўрмаганидан хом, нордон.

Бу камситишдан хафа бўлган пастки шох ўзига-ўзи тасалли берди: «Ойнинг ўн беши қоронғу бўлса, ўн беши ёруғ, сўнгроқ бўлса ҳам нурга тўяман».

Бир куни тасодиф рўй берди. Ширага тўлган меваларини кўтаролмай қолган юқори шох қарсиллаб пасткиси устига тушди.

— Қўрқманг. Танангиз бутоқдан узилганича йўқ. Сизни кўтариб тураман, — далда берди унга камтарин шох.

Бироз вақт ўтгач, силкиниши босилиб, сал ўзига келган юқори шох пасткисининг елкасига бош қўйганини сезиб, ингради:

— Вой ўлмасам, келиб-келиб сенга суяндимми!!

— Ҳечқиси йўқ, қўшнижон. Оғир кунингизда аввал мен асқотаман.

Ғани АБДУЛЛАЕВ,
боғбон.

ЯНГИ ДАВОЛАШ ВОСИТАСИ

Япониялик мутахассислар яратган «Биокапсула» оғир иш куни тугагандан сўнг бўшашиш, руҳий азобланишни бартараф этишга имкон беради. Барокамерага ўхшаш ойна қалпоқли махсус столга ўтирилса бас, қолгани, мутахассисларнинг айтишларича, техника иши, ҳамма нарса осон кечади. «Биокапсула» ўзига хос микроиқлимга эга. Унинг ичидаги ҳавога сирень, ясмин, шувоқ, ҳар қандай мева ҳидини таратувчи моддалар сочилади. Дам олувчилар талабига кўра буни унинг дидига мос бўйлар таратувчи гулдаста билан алмаштириш мумкин. Айни чоғда тинчлантирувчи ёқимли классик тарона янграб туради. Стол устига ўрнатилган система танани уқалайди...

ЎҚИНГ, ҚИЗИҚ!

ШЕРЛОҚ ХОЛМС ЖАРИДАСИ

Дунёда шундай жарида бор. У инглиз тилида «Бейкер-стрит жорнэл» деб аталади. 1946 йилдан буён чиқаётган бу нашр уч ойда бир марта, бир йилда 1.700 нусхада чиқади. Таҳририят эса Лондонда эмас, Нью-Йоркда жойлашган. Шерлок Холмс шинавандаларининг Америка жамияти жарида ноширлари ҳисобланишади. Унда машҳур адабий қаҳрамон шахсини, у қилган улуғвор ишларни таҳлил этишга бағишланган мақолалар босилади. Ўткир материаллар ҳам вақти-вақти билан чиқиб туради. Яқинда, масалан, «Шерлок Холмс ўтакетган аҳмоқ» деган эссе пайдо бўлди.

БОШҚОТИРМА

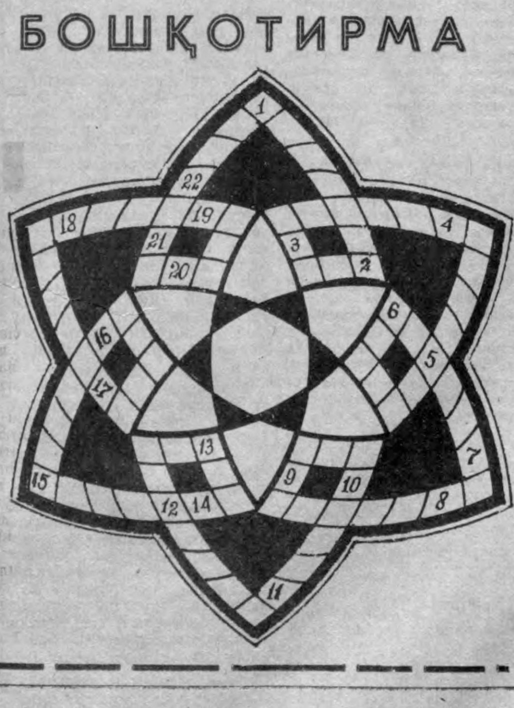

1. Ўзбекистон ССР халқ рассоми, СССР давлат мукофоти лауреати. 2. Қувват ўлчов бирлиги. 3. Исбот этиладиган математик жумла. 4. Сувоқчилик асбоби. 5. Афсонавий маҳлуқ. 6. Ўзбек классик шоири. 7. Вақт ўлчови. 8. Жаҳонга машҳур рус диктори. 9. Тянь-Шань тоғидан бошланадиган дарё. 10. Тантанали тўй. 11. Абдулла Қаҳҳорнинг «Янгиер» асари қаҳрамони. 12. Бино қисми. 13. Меъморчилик безаги. 14. Ақлий спорт ўйини. 15. Кулолчилик маҳсулоти. 16. Биринчи ўзбек генерали. 17. Озиқ-овқатдаги фойдали модда. 18. Мухтор жумҳурият пойтахти. 19. Сўз туркуми. 20. Кимёвий элемент. 21. Безак ўсимлиги.

Тузувчи:
Т. ҒАНИЕВ.

Муҳаррир ўринбосари
Н. ЁҚУБОВ.

«ҚИШЛОҚ ҲАҚИҚАТИ»—
«СЕЛЬСКАЯ ПРАВДА»
Газета Центрального Комитета Компартии Узбекистана
Выходит на узбекском и русском языках.

БИЗНИНГ АДРЕС: 700083, ТОШКЕНТ, ЛЕНИНГРАД КЎЧАСИ, 32

ТЕЛЕФОНЛАР: Муҳаррир ўринбосарлари — 33-44-43, 32-56-21, 33-16-27-, 32-54-41, Масъул котиб. — 33-09-93, 32-56-26. Масъул котиб ўринбосарлари — 32-56-25, 32-54-48, 32-54-47. Партия турмуши бўлими — 33-54-33, 32-56-22. Совет қурилиши бўлими — 32-56-34. Деҳқончилик бўлими — 33-54-33. 32-56-35, 32-54-51. Чорвачилик бўлими — 32-56-33. Қишлоқ қурилиши бўлими — 32-54-44. Маданият, адабиёт ва санъат бўлими — 32-56-36, 32-56-39. Ахборот ва спорт бўлими — 32-54-46, 32-56-39. Хатлар ва оммавий ишлар бўлими — 32-54-52. Таржима бўлимлари — 32-56-31, 32-54-54, 32-54-55, 32-56-28. Иллюстрация бўлими — 32-58-79. Эълонлар бўлими — 33-81-42.

Д. 1264. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12